

7.¹⁹⁹⁴

106. ÅRG.

Løssalg kr. 20

STAV OLAV

Bernt Eidsvig, s. 3

Church of England - katolsk eller reformert?

En spørreundersøkelse, s. 6

Hva tror franskmennene på?

Katolsk syn på FNs befolkningskonferanse, s. 8

Utvikling er stikkordet!

Olav Egil Aune, s. 12

Kristus i hundens øyne

Gunnel Vallquist, s. 16

Enhet på väg - trots allt

Dorid G. Skuggevik, s. 17

Mallorcas hjerte: klosteret i Lluc

Glede i Tromsø, s. 20

Karmel bygger!

OLAV

Grensestener

Ved University College i London holder forskeren Peter Soothill på med å utarbeide en ufarlig og pålitelig 'screening test' som - om prosjektet lykkes - skal kunne tilbys gravide kvinner ved første besøk hos gynekologen. Hva testen skal vise? Om fosteret har et kromosom for mye, det vil si har Downs syndrom. Dagens metoder for slik testing, ultralyd og fostervannsprøver, er hverken helt pålitelige eller helt ufarligere. Om dr. Soothill lykkes, og testen blir allment tilgjengelig, hvor mange fostre med Downs syndrom vil da se dagens lys? Allerede nå velger de fleste foreldre som får vite at barnet i mors liv har Downs syndrom, abort. I England som i Norge. For der er ingen kur eller medisin mot det å være født med det Inger Hagerup kaller "litt mindre håndbagaje".

For et par måneder siden døde den franske professor Jérôme Lejeune, spesialist i human genetikk og mental debilitet. Det var Lejeune som i 1958 oppdaget det ekstra kromosomet som forårsaker Downs syndrom eller mongolisme. I et intervju i 1984 minnet Lejeune om at fostervannsprøver opprinnelig ble utviklet av en australsk forsker med henblikk på å behandle svært små pasienter, det vil si for å gi blodoverføringer til rhesus-barn i mors liv for å redde deres liv. Det er både lenge og ikke lenge siden: I dag brukes slik prenatal diagnostikk langt på vei for å sortere ut fostre som ikke skal få leve. "Legevitenskapen er til for å bekjempe sykdommer og må derfor alltid stå på pasientens side," sa Lejeune i 1984. "Når man benytter abort for å kvitte seg med pasienten, har man byttet side."

Her hjemme vil Stortinget, når dette leses, ha behandlet regjeringens forslag til ny lov om medisinsk bruk av bioteknologi. Et forslag som, om det blir vedtatt, vil flytte etiske grensestener som ikke bør flyttes ytterligere eller allerede er flyttet for langt: forskning på befruktete egg (innen 14 dager), opphevelse av forbudet mot bruk av sæd fra fremmede sædgivere ved prøverørsbefruktning, fortsatt anonymitet for sædgivere - det vil si at barn ikke har rett til å få vite sitt opphav. Og gjøre det lettere å foreta senaborter på grunn av arvelige sykdommer og defekter. Som f.eks. Downs syndrom.

De dreper folket mitt, sa en ung pike med Downs syndrom for en tid siden, ifølge avisen Vårt Land. Hun hadde forstått at i dagens norske samfunn lukes slike som henne stort sett bort før fødselen.

Jeg har fred i sjelen, svarte den 51-årige englenderen Nick, også han med Downs syndrom, da han ble spurt hva hans spesielle 'gave' var; Nick bor i en Arche-kommunitet i London der friske og funksjonshemmede bor sammen etter idé og mønster av franskmannen Jean Vanier. Og Nick mente så absolutt at hans liv var viktig. Det er viktig for søsteren min, for broren min, mine nevøer og nieser, og for Gud, sa Nick.

Church of England - katolsk eller reformert?

I november 1992 bestemte *Church of Englands* generalsynode at kvinner kan ordineres til prester; i mars i år ble vedtaket satt ut i livet. Og hvorfor skulle det egentlig være noe bemerkelsesverdig ved det? De protestantiske kirker på Kontinentet og i Norden har hatt kvinnelige prester i årtier; i Hong Kong ble den første anglikanske kvinne ordinert allerede i 1944 - anglikanerne i USA, Canada og Australia har for lengst gitt opp å vente på sine engelske trosfeller.

Ikke desto mindre har prestevielse av kvinner ført til store rystelser. Det er ingen overdrivelse å si at vi som følge opplever en massekonversjon til Den katolske kirke: Et medlem av kongefamilien, en håndfull biskoper, 700 prester, et par regjeringsmedlemmer, foruten tusener av det jevne kirkefolk er blitt romerske katolikker, eller de forbereder seg på å bli det.

For utenforstående er det vanskelig å skjønne at en enkelt sak kan få så drastiske konsekvenser, særlig når man vet at de som konverterer, er klar over at kvinnelige prester også står på Den katolske kirkes dagsorden, om aldri så uoffisielt.

Katolsk og reformert

Vi må søke svar i Den anglikanske kirkes kompliserte historie. Henrik VIII nøyet seg med å opprette en katolsk nasjonalkirke ca. 1533, som under hans barn Edvard VI og Elisabeth I ble dreiet i protestantisk retning. I det 17. århundre fulgte et voldsomt oppgjør mellom de radikale protestanter og det katoliserende parti, som var understøttet av Stuart-kongene. Utgangen på denne strid ble, grovt forenklet, at de mannlige Stuart'er ble utelukket fra tronfølgen, og at *Church of England* skulle ha protestantisk lære, episkopal forfatning og en liturgi som lignet den katolske.

Fra denne tid stammer Den anglikanske kirkes spesielle selvforståelse som en *via media*, en mellomvei mellom katolisisme og protestantisme,

samt bevisstheten om å være katolsk og reformert samtidig. Lenge før den økumeniske bevegelse ble til, forstod anglikanske teologer sin kirke som en bro mellom den romerske katolisisme og den kontinentale - og skotske - protestantisme. Man mente å kunne vise at de to viktigste, og tilsynelatende uforsonlige, retninger i kristenheten meget vel kunne leve sammen.

Katolsk eller reformert?

Via media var imidlertid en offisiell programmerklæring, som aldri ble forstått eller godtatt av hele kirken. Den høykirkelige retning betonet den katolske tradisjon, den lavkirkelige var entydig protestantisk. Noen håpet på enhet med Genève, andre ville tilbake til Rom. Hundretusener anglikanere har i årenes løp oppfattet den offisielle etikett: *Catholic and Reformed* som et spørsmål - katolsk eller reformert? - og besvart spørsmålet ved å gå til en kirke som gir et entydig svar. Andre har fortsatt som anglikanere, og har funnet seg til rette i menigheter med en klar katolsk - eventuelt protestantisk - karakter.

De som i disse dager går til Rom, vil nesten uten unntagelse hevde at de gjør det for å kunne forbli katolikker; det er *Church of England* som har forandret seg, og ikke de.

Katolisisme og anglikanisme

Høykirkelige anglikanere har tradisjonelt oppfattet sin kirke som den katol-

ske kirke i England. Reformasjonen ble forstått som et oppgjør med visse former for misbruk i middelalderen; bruddet med Rom håpet man å kunne overvinne.

De høykirkelige har hatt et kjølig forhold til de andre reformasjonskirker, nettopp fordi disse har foretatt et brudd med tradisjonen. Deres reservasjoner mot Den katolske kirke har også vært knyttet til hva de mente var Roms tradisjonsbrudd. Det er bemerkelsesverdig at biskop David Lunn av Sheffield - en høykirkemann som ikke vil konvertere - offentlig har gått i rette med den konverterte miljøvernminister, John Gummer, fordi denne har godtatt en formentlig romersk innovasjon, nemlig dogmet om Marias ubesmittede unnfangelse.

På spørsmål om hva de har oppfattet som Den romersk-katolske kirkes plass i det engelske kirkebilde, har de mest selvbevisste anglikanere tidligere svart at det er som en kirke for utlendinger. Nedsattende betegnelser som *the Italian* (ev. *Irish*) *Mission* har vært brukt helt til i vår tid - ikke alltid uprovosert. Romerske katolikker har inntil i dette århundre gjerne vært brennemerket som upatriotiske, tidligere også som mulige landsforrædere. Tradisjonen med å minnes "papisten" Guy Fawkes og kruttkomplottet mot Parlamentet 5. november 1605 har ikke bare vært folklore. Derfor har mange engelske katolikker hatt et lojalitetskompleks og demonstrativt markert sin troskap overfor monark og parlament.

Verdenskatekismen endelig på engelsk
Den 27. mai ble den engelske utgaven av verdenskatekismen endelig lansert - etter nærmere to års forsinkelse pga. Romas innsigelser mot 'inkluderende språk' i det opprinnelige amerikanske oversettelsesutkast. Det la opp til å unngå, så langt mulig, det engelske 'man' som oversettelse av den franske originalens 'homme', og heller bruke uttrykk som 'mankind', 'the human person' o.l. Den 70-årige australske erkebiskopen Eric d'Arcy fikk i oppdrag å over-

sette i mer tradisjonell retning.

Den engelske bispekonferanse sier det vil være "uheldig" om lesernes skuffelse over den språklige utforming "skulle avspore fra det som er katekismens store bragd, nemlig en klar presentasjon av sentrale sannheter i katolsk tro". Også den irske primas, kardinal Cahel Daly, mener ikke-inkluderende språkbruk, som nok vil "skuffe noen", er på sin plass. "Innholdsmessig er katekismen klar om menns og kvinners likeverd," sier Daly og

viser til at både fransk og italiensk har begreper tilsvarende det engelske 'man' som samlebegrep for kvinner og menn. Å bruke andre uttrykk enn 'man', "kan føre til stilmessige vansker og være problematisk når det gjelder å uttrykke filosofiske og teologiske sannheter som angår den felles menneskenatur menn og kvinner i lik grad har del i".

CATH. HERALD/THE TABLET

4

Fra Canterbury til Rom

Det sier seg selv at man må gjennomgå en personlig eller kollektiv krise for å kunne oppgi den anglo-katolske selvforståelse; denne gang er krisen kollektiv. Mens man tidligere med lidenskap har hevdet at *Church of Englands* sjel er katolsk, mener man at dette er blitt umulig etter generalsynodens vedtak. - *Church of Englands* sjel er protestantisk.

De høykirkelige resonnerer ut fra konsensus. Kirkens tradisjon kjenner bare mannlige prester. Dette utelukker ikke nødvendigvis at kvinner kan bli prester, men da må hele kristenheten opplyst av Den Hellige Ånd komme til en slik erkjennelse. Eftersom Den romersk-katolske og Den ortodokse kirke ikke vil ordinere kvinner, har Den anglikanske kirke ikke rett til å forandre praksis. Noen teologer har satt saken på spissen ved å si at de vil godta kvinnelige prester den dag paven gjør det.

Erkebiskopen av Canterbury, George Carey, uttalte i sitt tiltredelsesintervju at motstand mot kvinnelige prester er et "høyst alvorlig kjetteri" og en "grunnleggende teologisk villfarelse". Hvis han hadde til hensikt å provosere og fremmedgjøre høykirken, kunne han ikke ha valgt sine ord bedre. Carey representerer det meste av det de høykirkelige er imot: En nedtoning av det sakramentale og presteembedet, manglende interesse for tradisjonell liturgi, romslighet i endel moralske spørsmål, praktisk toleranse overfor radikalere innen teologi og politikk samt manglende interesse for dogmatiske spørsmål. Han står for noe annet enn den tradisjonelle lavkirke: En evangelikal kristendom uten altfor mange prinsipper. Den anglikanske kirkes krav på katolisitet og den nedarvede via media-teologi interesserer ham lite. De høykirkelige har med forferdelse måttet innse at Carey efter alt

å dømme taler for et flertall av anglikanerne. Mens den høykirkelige retning dominerte i mellomkrigstiden, har den langsomt mistet tilslutning efter 1945.

Anerkjennelse som unert kirke?

Håpet om at paven en dag ville anerkjenne *Church of England* som katolsk, og derfor om en form for enhet mellom Canterbury og Rom, er like gammelt som bruddet mellom de to. - Halstarrighet og misforståelser hadde ført til at paven ikke ville godta *Church of England* som en legitim katolsk nasjonalkirke, men slikt kunne overvinnes, mente man på høykirkelig hold. I så fall måtte Rom anerkjenne anglikanernes presteembede og liturgi; anglikanerne måtte akseptere pavens ufeilbarlighet når han *ex cathedra* setter ord på den universelle kirkes tro. At de lavkirkelige anglikanere aldri ville gå med på dette, var man klar over. - De fikk heller slutte seg til sine protestantiske trosfeller, antydnet man gjerne, hvis man i det hele tatt sa noe. Så er til slutt det motsatte skjedd.

Også i Den katolske kirke håpet man selvsagt at anglikanerne ville vende tilbake til folden, men man var uenig om hvorledes det skulle skje. For drøye 100 år siden hadde innflydelsesrike personer i den romerske kurie forståelse for visse anglikaneres ønske om å få status som unert kirke med egen liturgi og kirkerett og med gifte prester. Anglikanske følere ble således positivt mottatt i Rom. De katolske biskoper i England og Wales holdt imidlertid hårdnakket på at anglikanere bare kunne bli katolikker ved å konvertere enkeltvis.

Lord Halifax (1839-1934), konservativ politiker og president for *English Church Union*, førte forhandlinger med pave Leo XIII om unering, men det engelske hierarki fikk paven på sin side. Bullen *Apostolicae curae* (1896) satte et foreløbig punktum for tilnær-

melsene ved å erklære den anglikanske prestevielse for ugyldig og innholdsløs. Ikke desto mindre har mange både i Den anglikanske og i Den katolske kirke fortsatt å håpe på og arbeide for unering.

Forandringer

Det sier seg selv at begge kirker vil bli preget av den bevegelse som nå finner sted. I løpet av 1994 vil 1200 kvinner bli presteviet, og det regnes med at dette vil få en del tvilere til å slutte seg til konvertittene. Den høykirkelige retning står i alle henseender svekket tilbake. Biskopene David Hope av London og Eric Kemp av Chichester forsøker å samle restene av den anglo-katolske fløy, men det er usikkert om de kan oppnå å begrense konversjonene.

De to kirkeprovinser (Canterbury og York) har utnevnt hver sin biskoppelige visitator, som skal ha tilsyn med menigheter og prester som ikke godtar biskoper som ordinerer kvinner. De prester som ikke finner å kunne fortsette i sine embeder, blir tilgodesett med en økonomisk kompensasjon.

Positive konsekvenser

På den positive side spores det allerede at kvinnelige prester har bragt nytt liv og nye impulser til sine menigheter og institusjoner. Mange passive anglikanere - særlig kvinner som mente *Church of England* hadde et antikvert kvinnesyn - har igjen begynt å gå i kirken. Adskillige katolikker er begeistret for utviklingen i *Church of England*, og viser dette ved å gå til anglikansk gudstjeneste. Foreløpig noterer man imidlertid relativt få konversjoner til anglikanismen.

Den katolske kirke i England

Noen katolske journalister har mildt triumfalistisk proklamert at Den katolske kirke har erstattet *Church of*

Biskoper beklager kirkelige feil
 Storbritannias katolske biskoper har offentlig beklaget at kirken har begått feil i sin pastorale omsorg for gjengifte skille. I en erklæring offentliggjort i ukeavisen *Catholic Herald* heter det at "vi oppmuntrer alle som befinner seg i en vanskelig situasjon på grunn av skilsmisse, om å søke hjelp og støtte i sin menighet (-) mange føler at kir-

ken har avvist dem og støtt dem bort nettopp da de led i forbindelse med skilsmisse".

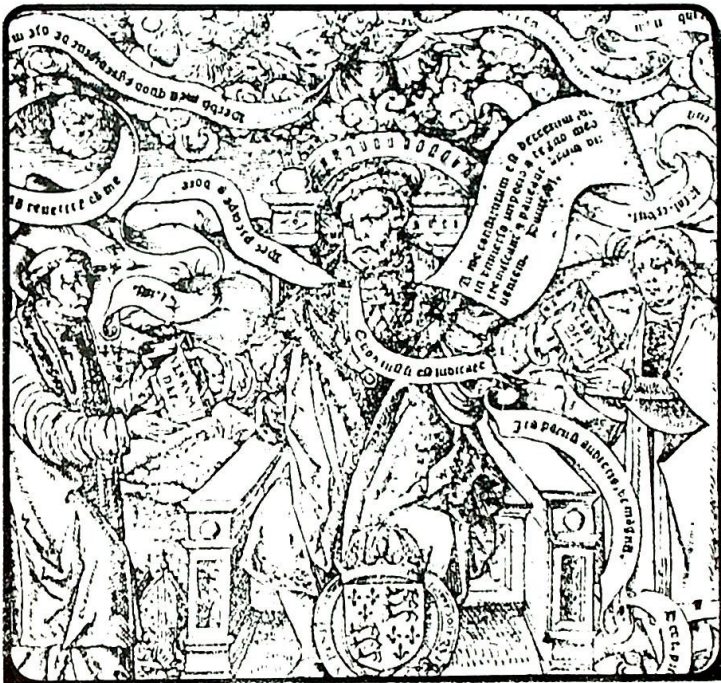
Kardinal Hume, som er formann i bispekonferansen, sier at gjengifte skiltes utstengelse fra nattverdsbordet, er et av de meste "smertefulle problemer" i kirken. På dette punkt må man gå frem med langt mer innlevelse og følsomhet.

Bispeutnevnelser i Vietnam

I midten av april ble en rekke vietnamesiske biskoper utnevnt som følge av fornyet kontakt mellom Vatikanet og Ho-Chi-Minh-byen tidligere på nyåret. Men bispesetet i Ho-Chi-Minh-byen står fremdeles tomt fordi myndighetene ikke vil godkjenne Vatikanets kandidatforslag.

Forholdene i Vietnam er i bedring, men noen "religionsfrihet" er det ikke tale om, sier Vatikanets forhandler, mrg Celli.

CHRIST IN DER GEGENWART

Forside til boken "Henry VIII and the Conforming Catholics" av Paul O'Grady: Tresnitt av Holbein som viser Henrik den VIII sammen med erkebiskop Cranmer og Thomas Cromwell, illustrasjon i den såkalte Cranmer Bible.

England som landets viktigste religiøse institusjon. Her er det nok både et element av realitet og ønsketenkning, i et hvert fall representerer påstanden en undervurdering av Den anglikanske kirkes livskraft. Det hersker imidlertid ingen tvil om at Den katolske kirke har fått en verdifull tilvekst i form av meget idealistiske og innsatsvillige prester og legfolk.

Konvertittene tar med seg en rik og velpleiet liturgisk tradisjon, som forhåpentlig vil belive det tørre gudstjenstliv man ofte finner i katolske menigheter i Storbritannia. En teologi som i sin opprinnelse er anglikansk, har allerede påvirket den katolske: John Henry Newmans. Bare katolsk arroganse kan stå i veien for en videre anglikansk

innflydelse. I den grad det er en vinning, vil også Den katolske kirke bli sterkere engelsk preget. En god del sogn har flere troende med irsk og *Commonwealth*-bakgrunn enn engelskmenn.

De fleste av de geistlige ønsker å bli katolske prester. For dem er omstillingen vanskelig; de anser seg allerede som katolske prester. De må nå ta fatt på nye studier. Det er ikke vanskelig å forstå det følgende hjertesukk fra en av dem:

"Vi blir sendt på presteseminar, ikke pga. en manglende prestelig formasjon eller en svak teologisk utdanning, men fordi vår ordinasjon blir regnet for ugyldig" (Francis Callum i *Catholic Herald*).

Forskjellen mellom de romersk-katolske og de høykirkelige prester er kulturell mer enn teologisk. Det at man tar konsekvensene av en teologisk overbevisning, motiverer ikke nødvendigvis for en kulturell omstilling.

Et sårt punkt er det katolske krav om at de tidligere anglikanske prester må ordineres på ny. Mange hadde håpet at en viss imøtekommenhet var mulig, slik at den katolske prestevielse ville bli meddelt "kondisjonelt", dvs. at ritualet ikke utelukker en gyldig ordinasjon fra før. En slik løsning - som også ville ha vært en økumenisk gest - er imidlertid avvist av de katolske instanser. Biskopene har derimot gått med på å godta enkelttilfeller (ifølge canon 845 i kirkeretten), hvor man mener at den apostoliske suksisjon og den rette intensjon via Den gammelkatolske kirke - som anglikanerne har hatt sakramentalt fellesskap med - kan være til stede.

Et helt annet spørsmål mange stiller seg, er hvilken erfaring Den katolske kirke i England vil gjøre når den i løpet av et par år før flere hundre gifte prester. Hvis den er positiv, er det sannsynlig at andre bispekonferanser vil bruke dette som argument for å få Roms tillatelse til å ordinere gifte menn.

Flertallet av konvertittene hadde håpet å oppnå en organisatorisk særstilling, fortrinnsvis i form av et personlig prelat under ledelse av den tidligere biskop av London, Graham Leonard, som forøvrig mottok den katolske prestevielse "kondisjonelt" i slutten av april. Heller ikke på dette punkt er man kommet dem imøte; Bispekonferansen insisterer på en "fullstendig integrasjon", og den prosessen kan ikke bli smertefri. På den annen side har biskopene erkjent at de ser en "kontinuitet i embedet" for de geistlige. Det er i det minste en betydelig innrømmelse i forhold til *Apostolicae curae*. ●

Er organdonasjon kristenplikt?
 Organdonasjon er kristenplikt, er det blitt hevdet i visse kretser i Tyskland i forbindelse med evt. lovregulering om donasjon. Det er en for enkel formel, mener professor Herbert Veifhues, tidligere leder for institutt for medisinsk etikk ved universitetet i Bochum, bl.a. fordi vi vet for lite om selve dødsprosessen til med sikkerhet å kunne fastslå når pasienten "pr. definisjon er død" og kan "brukes". Både respekten for "det siste stykke vei" og det kristne men-

neskebildet maner til forsiktighet i bedømmelsen av når et menneske faktisk er død.

Ifølge teologen Dietmar Mieth i Tübingen bør organdonasjon fortsatt være "et møte mellom mennesker" og ikke bare "materialformidling": Den som skal donere et organ, må selv gi sin frivillige tilslutning. Et eventuelt lovverk om organdonasjon må inneholde en klausul om dette, samt om at pårørende ikke kan omstøte en slik beslutning; det ville være å krenke den enkeltes selvbestemmelsesrett. KNA

Ernesto Cardenal: kommunisme og Guds rike på jord det samme!
 Presten, dikteren og forhenværende nicaraguansk minister Ernesto Cardenal var nylig på tur for å presentere sin diktning i flere europeiske land, bl.a. Danmark. Men det var også tid til andre ting, som messe i Skt. Albans kirke i København med etterfølgende samtale som især dreiet seg om Cardenals måte å forene kristendom og kommunisme på, leser vi i *Katolsk Orientering*.

6 En undersøkelse: Hva tror franskmennene på?

Tradisjonelt regnes Frankrike som et av de store katolske land. Men hvordan står det egentlig til med religion og tro hos denne 'kirkens eldste datter'?

Så ymse, viser en fersk spørreundersøkelse blant et representativt utvalg på 1.014 franskmenn. Men noen tendenser synes klare: Gudstroen er ikke hva den var, og begrepet synd er på vei ut. Bare 5% av de spurte mente skattesnyteri var synd - det dreier seg om "en moralsk feil", mente 32%, mens 23 fant at snyteri er "en personlig sak". Selv et ekteskadelig sidesprang er det bare 18% som rangerer som synd - "en personlig sak, mener 34%, "en moralsk feil", mener 23%. Moral ses stort sett som et personlig spørsmål: 83% sier de i livets viktige avgjørelser først og fremst står til regnskap overfor sin egen samvittighet - kun 1% svarer "min kirke".

På spørsmål om "hovedforklaringen på ondskaper i verden" har tilsammen 78% samfunnet som hovedskyldig eller på en god annenplass; 23% mener forklaringen "mennesket er mennesket verst" er mest plausibel, mens kun 5% mener "mennesket er et syndig vesen", og 4% at elendigheten skyldes "menneskets nei til Gud".

Undersøkelsen ble foretatt i januar i år av meningsmålingsinstituttet CSA på oppdrag av avisen *Le Monde* i samarbeide med publikasjonene *l'Actualité religieuse dans le monde* og *La Vie* og organisasjonen *Le Forum des communes chrétiennes*. Tre kjente sosiologer står bak undersøkelsen: Guy Michelat, Jacques Sutter og Julien Potel, som også er katolsk prest. Resultatene stod å lese i *Le Monde* den 12. mai og i mainummeret av 'l'Actualité'.

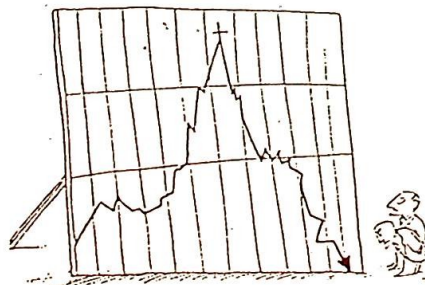
Når det gjelder Gudstro, mener tilsammen 61% at Gud "med sikkerhet" (29%) eller "sannsynligvis" (32) eksisterer. De unge er mer skeptiske: 48% av dem mellom 18-24 år mener det er usannsynlig eller utelukket at det eksisterer en Gud. Altså et flertall som, tvil til tross, setter en knapp på at Gud likevel eksisterer. Men av de spurte er det kun 34% som tror på "Jesus Kristus, Guds sønn". Oppslutningen om et par andre trosartikler: Oppstandelsen samler 29%, mens 22% svarer "ja, litt" (!); den treenige Gud er troverdig for kun 17%, mens 34% tror på syndenes forlåtelse, og 33% "tror litt" på denne

storsinnethet fra Guds side. Interessante tall siden så få mener det er noe som er synd i det hele tatt!

Det hører med til bildet at 67% sier at har de noen religion, så er det katolsk kristentro (prosenten for protestanter, jøder og muslimer er henholdsvis 2,1 og 2), men går man folk nærmere på klingen og spør om dette er personlig overbevisning eller bare vane/tradisjon, svarer 24% ja til det første og like mange det andre. Og det er nesten like mange som tror på Den Hellige Ånd som på mirakuløse hendelser, tallene er henholdsvis 25 og 21. Også her er det en del som krysser av at de tror "ja, litt" både på Helligånden og det mirakuløse, hva nå det måtte bety i denne sammenheng!

Men her er andre ting å tro på: 30% tror fast på tankeoverføring og 41% tror "ja, litt", 18% mener man finner sannhet ved å konsultere "astrologiske tegn", og hele 44% mener at jo, de tror nok litt på det, ja.

Vi er selvsagt klar over at slike undersøkelser ikke gir rom for de finere nyanser og for ulike situasjoner, og langt mindre for individuelle forskjeller, noterer *Le Monde* i sin kommentar til presentasjonen av undersøkelsen. "Og Vårherre selv vet at det finnes mange slags religiøse rom." Undersøkelsen er ikke mer enn et forsøk på å øyne konturer i landskapet, få frem "de former for tro som er med på å strukturere det kulturelle og religiøse Frankrike", som *Le Monde*s kommentator, jesuitten Henri

Ifølge Cardenal er kommunismen en samfunnsform der enhver arbeider etter evne og får etter behov. "Under messen leste vi høyt fra apostlenes gjerninger, og der kunne vi høre at de første kristne var kommunister for der var ingen rike og ingen fattige," sa Cardenal. "De som hadde penger, gav til dem som ikke hadde, og således var alle like." I de øst-europeiske land var kommunismen undertrykkeren, og befrielsen var å bli kvitt de kommunistiske regimer. I Nicaragua opplevde man kom-

munismen som befrielsen. I dag er landet preget av ny-liberal politikk, "det er fullstendig økonomisk kaos, arbeidsløsheten er på 60% på grunn av denne politikken," sa Cardenal.

Han mente at Jesus ikke var noen religionsstifter, men ønsket at Guds rike skulle komme til jorden i hans levetid. "Kristus må føle seg svært frustrert ved å se at det som han ville grunnlegge, ble til Vatikanet. Det er noe ganske forskjellig fra det han ønsket å grunnlegge på jorden. Det vi

ønsker, er at kirken skal være tro mot sin grunnlegger."

Etter årene som minister er Cardenal nå tilbake som prest og en av lederne for stifelsen "De tre verdners hus" hvor fattige barn gis undervisning i musikk og kunst så de senere kan få et erverv. Og hvor enslige kvinner og enker får opplæring i landets tradisjonelle vekunst.

Tinco, skriver. Sist avisen gjorde en lignende undersøkelse var i 1986, men den var ikke så bredt anlagt. Og dengang trodde 43% på oppstandelsen, nå er tallet 37.

Konturene viser klart at noen religiøs renessanse - ordet har vært flittig brukt om formentlige tendenser i våre vestlige samfunn de siste år - er det neppe tale om hos *Marianne*, snarere tvert imot: Undersøkelsen viser ytterligere erosjon av tiltro til religionens dogmer og moralforskrifter siden i 1986. Ingen "revansje fra Guds side", noterer *Le Monde*: I 1986 trodde 43% på oppstandelsen, i år var prosenten 37.

Men usikkerheten er der - det vitner den gode oppslutningen om svaret "ja, litt" på viktige eksistensielle spørsmål om. Og mange er

'på leit': syv av ti franskmenn er interessert i åndelig søken i en eller annen form. Bare 10% sier de definitivt har avskrevet all tro i sitt liv, mens 51% "slett ikke" vil under-skrive en slik påstand. Og de unge i større grad enn de eldre, søker etter mening og retning for liv.

Kirkene bør nok ta litt lærdom av denne undersøkelsen, mener pater Tinco. Det tør være lurt å se med nye øyne på *la modernité* og ta med i beregningen "dette fornyede landskap". Samfunnet på sin side bør heller ikke stille seg indifferent til noe som ligner ganske så meget på "en kulturell rystelse" hvor "vesentlige forklaringsmodeller" og "moralske inspirasjonskilder" er i ferd med å gå i oppløsning, noterer pater Tinco.

Konklusjoner for den katolske kirke? Ifølge religionshistorikeren *Jean Delumeau* ved *Collège de France* legger kirken alt for stor vekt på synden og for lite på tilgivelsen. Dertil er den for dogmatisk: "Kirken har omgitt trosbekjennelsen, som bare er på noen linjer, med et stort 'corpus' av dogmer. Flere og flere avviser dette, mens kirken på sin side reagerer med økt strenghet og rigorøsitet. En ond sirkel."

Kirken bør bli åpnere overfor vitenskapens fremskritt, mener *Delumeau*, og den bør modifisere sin egen indre struktur: "Dagens samfunn bygger på den felles konsens, et resultat av fri diskusjon. Kirkens metode er så fjernt fra denne modell at den er blitt fremmed for tidens mennesker."

Paven i god bedring

Det ble fødselsdag på sykehuset denne gangen for pave Johannes Paul II som fylte 74 år den 18. mai. Men når dette leses, er han vel etablert i sommerresidensen Castel Gandolfo hvor han kan fortsette sitt treningsprogram etter benbruddet den 28. april. Ifølge professor Gianfranco Fineschi vil paven komme fra fallet uten varige skader, dog "med en hofte som ikke er skapt av Gud, men laget av en bioingeniør." Hvis paven overholder sitt treningsprogram, skulle han om ikke altfor lenge bli å treffe på fjellturer igjen.

Paven har holdt høyt arbeidstempo under sin rekonvalesens. Et apostolisk brev om 'ikke-ordinasjon av kvinner' er nettopp sendt ut, og en 'encyklika om livet' er på trappene, melder *The Tablet*. Som forteller om en flom av gode ønsker til pasienten. Rykter nylig om at paven skal lide av Parkinsons sykdom, tilbakevises kategorisk av Vatikanet.

Bønnens apostolat i august

At de unge må arbeide for å bevare verdens skjønnhet og gjøre vår verden til et bedre sted.

At kommunikasjonsmediene må bidra til å gjøre misjonsvirksomhet og evangelisering mer direkte og virksom.

I september:

At den menneskelige familie må si klart nei til alle former for rasisme og fremmedfrykt.

At Asias og Afrikas folk må nå frem til full forsoning og fred.

Venter Vatikan-nei i Kairo
Nafis Adir, eksekutiv-direktør for FNs befolkningsfond, regner ikke med at Vatikanet vil stille seg bak de beslutninger som blir truffet på høstens FN-konferanse om befolknings spørsmål. Heller ikke ved de foregående konferanser har Vatikanet gitt sin tilslutning til den konsens man forøvrig var nådd frem til. I et intervju med det tyske ukebladsskriftet "Die Zeit" beklager Adir at

Vatikanet ikke aksepterer andre familiefor-mer enn ektepar med barn, "mens mange andre stater har et annet syn på saken". Hun kritiserer Vatikanets motstand mot bruk av kondom selv for å hindre AIDS, og sier man nesten får det inntrykk at Den Hellige Stol ikke engang tåler at kvinner behandles for komplikasjoner "etter et forkludret abortinngrep".

Hun minner om at i FN-sammenheng er

Den Hellige Stol en stat blant andre stater, "hverken mer eller mindre"; om paven taler til verden, er det opp til den enkelte å lytte til ham eller ikke. Hun stiller seg uforstående til Vatikanets skille mellom naturlig og kunstig prevensjon: "Godtar man først ideen om beskyttelse mot uønskede svangerskap, kan det ikke være mening i å strides om metode- ne?" Hun tilføyer at hun nødvendig vil gi inntrykk av å yppe strid med paven. KNA

8 Katolsk syn på FNs befolkningskonferanse: Utvikling er stikko

Hvor mange mennesker er det mat til på jorden? Seks milliarder? Ti? Ett er sikkert: Ukontrollert befolkningsøkning tåler den ikke. Men hvem skal 'kontrollere' - og hvordan?

Vanskelige spørsmål på dagsordenen for FNs Kairo-konferanse i september om "Utvikling og befolkning", der Vatikanet deltar og står laglig til for hogg med sitt nei til kunstig prevensjon. Men Roma har gode kort på hånden: Kjerneproblemet er fattigdommen i den tredje verden, derfor er utvikling, utdanning og rettferdig fordeling av jordens ressurser de viktigste stikkordene i kampen mot overbefolkning, ikke 'tekniske' løsninger som prevensjon.

Også andre deler synspunktet: «mindre fattigdom, færre barn».

Ikke apokalypse, men dystre utsikter

Vår planet har allerede overskredet grensene for biologisk vekst; jorden har for mange mennesker. Så heter det i fjorårets statusrapport fra det velansette amerikanske forskningsinstituttet World Watch. Næringsmiddelproduksjonen holder ikke lenger tritt med befolkningstilveksten: Fra 1950-tallet til 1980-tallet steg verdens kornproduksjon jevnlig med rundt 3 prosent årlig, i den senere tid er stigningen bare rundt én prosent, mens verdens befolkning øker med rundt 1,7 prosent.

Da FN holdt sin første befolkningskonferanse i Budapest i 1974, var det 4.030 millioner mennesker på jorden, og den årlige vekst 74 millioner. Ved Mexico-konferansen ti år senere var tallene henholdsvis 4.794 og 82. I dag er det rundt 5,5 milliarder mennesker på jorden, og tallet øker med rundt 95 millioner årlig. I år 2050 vil det være ti milliarder, allerede før årtusenskiftet seks. Og 95 prosent av økningen skjer i den såkalte tredje verden.

Skremmende tall og utsikter, selv om de ikke er fullt så apokalyptiske som en del av de beregninger man har sett i de siste årtier.

Paven - verdens farligste mann?

Men hvordan skal man få tallene ned? Vulgærløsningen "prevensjonmidler til

hele folket, så løser problemet seg selv", holder ikke lenger - selv om det fremdeles finnes selvbestaltede profeter som sverger til den løsningen. Som f.eks. science fiction-forfatteren Arthur C. Clark. For en tid siden takket han nei til å møte pave Johannes Paul II fordi han ikke ville utsette seg for et møte med "verdens farligste mann", som han sa. Hvorfor så farlig? "Han motarbeider familieplanlegging, som er et av de viktigste tiltak i verden. Han tar tragisk feil når han går mot prevensjonsmidler (-) det paven gjør mot menneskeheten, er kanskje farligere enn terrorisme", uttalte Clark, ifølge NTB.

En slik bredside fra en ikke-fagmann trengs kanskje ikke tas så alvorlig? Alvorligere er det at svært mange synes å være offer for den samme kortslutning som Clark: Paven er mot kunstig prevensjon, altså er han mot familieplanlegging. Det er nemlig ikke tilfelle. Ansvarlig foreldreskap er, som vi senere skal komme tilbake til, så absolutt en del av katolsk morallære. Paven har til stadighet påpekt det dype ansvar som er knyttet til seksualiteten - og vist til de destruktive følger det får for den enkelte og samfunnet når man frikobler seksualiteten fra moralske holdepunkter som ansvar, familie, kjærlighet.

Et annet poeng, som Clark - og mange med ham - lett overser, men

som slett ikke er uvesentlig, er at den største befolkningsøkningen skjer i deler av verden der katolsk tro og morallære har minimal innflytelse: som f.eks. Afrika og deler av India. Det minsker ikke pavens og den katolske kirkes ansvar for å bidra konstruktivt til den livsviktige debatten om befolknings spørsmål ut fra et kristent ståsted, men er verd å minne om.

Utvikling, ikke prevensjon er stikkordet

Det er konstruktiv kritikk - og ikke katolske særinteresser, om noen skulle tro det! - paven ønsker i fremme når han i de siste uker og måneder gjentatte ganger har uttrykt misnøye og "alvorlig uro" over det utkast til slutt-dokument for Kairo-konferansen som ble lagt frem for en tid siden. Under et møte i Vatikanet den 18. mars i år med Nafis Sadik, "executive director" for Kairo-konferansen, kom paven for første gang med klar kritikk av dokumentet (referert i forrige nr. av St.Olav), og sa at han var "dypt foruroliget" over utkastet.

Hovedpunktene i pavens kritikk er at utkastet nærmest går utenom den viktigste siden av saken, nemlig utvikling. Bare syv av forslagetets 82 sider handler om utvikling. Dertil mangler viktige etiske aspekter i diskusjonen omkring sentrale anliggender som

Biskop Ruiz frykter 'sosiale eksplosjoner'
Det kan ikke forsette slik "i all evighet" at 25% eller til slutt kun 5% av jordens befolkning beholder 75% eller i fremtiden hele 95% av alle inntekter for seg, sa den meksikanske biskop Samuel Ruiz Garcia i et intervju med ukemagasinet "Die Zeit" nylig. Før det kommer så langt, får vi "sosiale eksplosjoner", mente biskop Ruiz, som tidligere i år var sentral mekler mellom den meksikanske regjering og zapatistenes Nasjonale Frigjøringsarmé.

Ruiz, som er biskop i San Cristobal de las Casas i Chiapas-provinsen, har lenge vært en sterk talsmann for de fattige, og mordtruslene mot ham tiltar. I intervjuet understreket han at et urettferdig sosialt system før eller senere når en grense som nødvendigvis fører "opprør og uro" med seg. Omstendighetene avgjør om indianernes okkupasjon av landområder kan rettferdiggjøres eller ikke. Når en lov er blitt ignorert i langt over tyve år, og indianernes krav møtes med halvhjertethet eller

med direkte undertrykkelse og løgn, hvilken annen utvei har de? spurte Ruiz.

Som ikke har noen illusjoner om at det internasjonale system eller økonomien vil bedre seg på dagen. Men en viss prosess i riktig retning er i gang: Mennesker verden over, ikke bare i Chiapas, begynner etter hvert å begripe at de regler systemet hittil har fungert etter, skaper urett, sa biskop Ruiz. KNA

let!

9

familiens stilling, videregivelsen av livet, familieplanlegging og abort, aspekter som er av avgjørende samfunnsbyggende betydning.

For å gå litt mer i detalj: Paven understreker at man i Vatikanet er klar over at befolkningsproblematikken er en meget kompleks affære. Nettopp derfor er man "spesielt opptatt av å foreta objektive og riktige vurderinger av saken og oppfordre til global solidaritet når det gjelder utviklingsstrategier som jo særlig får virkninger for verdens utviklingsland". Han viser til at "det er bred enighet om at en befolkningspolicy kun utgjør en del av det som må være en overgripende utviklingsstrategi", og at det er tanken om utvikling man alltid må ha "i bakhodet når man utarbeider planer og prosjekter for regioner og nasjoner".

Samtidig understreker han at "all utvikling må være integral", det vil si at den må sikte mot det som virkelig gir gagnar og er til beste for den enkelte og "for hele mennesket" - og at alle utviklingsprogrammer må "bygge på rettferd og likhet" slik at folk kan leve i verdighet, harmoni og fred.

Og til menneskets verdighet hører at familier sikres slike levekår at "ektefellene selv fritt kan bestemme over det antall barn det er ansvarlig for dem å sette til verden - i lys av deres ansvar overfor Gud, overfor seg selv, samfunnet og den objektive moralske orden." Hverken "regjeringer eller andre instanser har rett til å bestemme for dem", disse instansers oppgave er å sørge for forsvarlige sosiale forhold. Og her må det tydelige krafttak til, noterer paven, som appellerer både til solidaritet og til oppgjør med de vestlige industrilands forbukermentalitet og med rovdriften på naturressurser.

Ansvarlig foreldreskap

Paven understreker at "det kirken kaller ansvarlig foreldreskap" ikke er et

spørsmål om uhemmet forplantning". Men kirken sier nei til kunstig prevensjon, "metoder som adskiller den forenende og den forplantende side ved den ekteskapelige akt", og nei til sterilisering og abort som "metoder for å få ned fødselstallet". Disse metoder "står i motsetning til den moralske lov som er preget inn i menneskets hjerte, og krenker livets hellighet".

Paven går sterkt i rette med Kairoforslaget fordi det "slår til lyd for internasjonal anerkjennelse av retten til abort, uten noen restriksjoner, uten hensyntagen til det ufødte barns rettigheter". Dette er direkte i strid med den internasjonale konsens man kom frem til ved befolkningskonferansen i Mexico City i 1984 der man ble enig om at "abort ikke må anbefales som et middel for familieplanlegging".

Han beklager sterkt det individualistiske syn på seksualiteten som kommer til uttrykk i forslaget, og at "ekteskapet stor sett ignoreres, som om det er noe som hører fortiden til". Og at ingen idealer holdes frem for de unge, bare tekniske løsninger både på personlige impulser og verdensproblemer: "Hvilke fremtidsperspektiver er det vi gir unge, umodne mennesker når vi fritt lar dem følge sine instinkter uten hensyn til de mellommenneskelige og moralske implikasjoner deres seksuelle aktivitet har? Er vi ikke forpliktet til å åpne deres øyne for den skade og ødeleggelse uansvarlig seksuell aktivitet kan påføre dem? Er det ikke vår oppgave å utfordre dem med en krevende etikk som er i pakt med deres verdighet, og som vil gi dem den selvkontroll som må til for å mestre livets krav?"

Oppfordring til statsoverhodene

Omtrent samtidig med møtet med Sadik ble et brev fra paven til verdens statsoverhoder sendt ut (datert 19/3, offentliggjort i *L'Osservatore Romano* 15/4), et både klart og følelsesladet

brev med meget personlig preg. Det gjentar den grunnleggende kritikken av utkastet til sluttokument: Man forbigår hovedpunktet om utvikling, og moralsk forankring mangler. "Teksten etterlater en bitter smak, man føler at her pådyttes en livstil vi finner hos visse sjikt i samfunn som er materielt rike og sekularisert," skriver paven. Og undrer om "land som er mer følsomme overfor verdier som natur, moral og religion, vil akseptere uten protest en slik visjon av mennesket og av samfunnet?" Han etterlyser både "samvittigheten og respekt for kulturelle og etiske verdier" i den foreliggende tekst, som han kaller "en skremmende opplevelse", selv om den "sant nok, bare er et utkast". Han oppfordrer derfor statsoverhodene til å satse på en mer dyptgående og differensiert forberedelse til Kairo-konferansen.

At saken ligger paven særlig på hjertet og i hans øyne er spesielt påtrengende, er også kommet til uttrykk på annet vis: Den 25. mars var de 151 ambassadører som er akkreditert Den Hellige Stol - deriblant den norske ambassadør i Bern, som er sideakkreditert Den Hellige Stol - innkalt til møte i Vatikanet for å bli informert om den katolske kirkes ståsted både når det gjelder Kairo-konferansens problematikk og FN's familieår.

Den katolske kirkes syn ble også presentert under det møte planleggingskomitéen for Kairo-møtet hadde i New York fra 4.-22. april. Leder for Vatikandelegasjonen, mgr. *Diarmuid Martin*, som er tilknyttet det pavelig rådet *Justitia et Pax*, påpekte i sitt innlegg bl.a. at Kairo-utkastet ikke inneholder ett eneste ord om "naturlig familieplanlegging, en form for fødselsregulering som Den Hellige Stol støtter ikke bare av etiske grunner, men også fordi disse billige metoder respekterer kvinners og menns helse idet de er uten bivirkninger, og fordi de også

India: lave 'katolske' fødselstall

Ifølge den indiske folketelling i 1991 er befolkningstilveksten i delstatene Goa og Kerala blant de laveste i landet. Begge delstatene har relativt stor prosent av katolikker: 20 % av Keralas 29 millioner innbyggere og 29% av Goas 1.1 millioner, skriver det katolske ukemagasinet *Indian Currents*, New Dehli. I perioden 1981 til 1991 hadde Kerala en befolkningstilvekst på 13.98%, den laveste i hele India; i Goa var tilveksten noe høyere, men tredjelavest i India.

En annen slags søndagsskole!

Salesianersøstrene i Guatemala City driver en "søndagsskole med et helt annet innhold enn det som er vanlig", leser vi i *Caritas Info*, kvartalsskriv fra hjelpeorganisasjonen Caritas Norge. Til daglig er skolen privatskole for "nedre middelklassebarn" i alderen 7-18 år, om søndagene brukes den til undervisning av indianerjenter i alt fra lesing, skriving og bruk av datamaskin til sekretær- og annen fagutdanning.

For et par år siden bestemte søstrene, som har drevet skole i trede år, å ta inn fattige mayajenter til søndagsundervisning, jenter som kommer til byen på leting etter arbeid for å bidra til familiens underhold. De er som regel analfabeter, og om de greier å skaffe seg arbeid, blir de ofte grovt utnyttet. Søndagsskolen begynte med undervisning i lesing og skriving, katekese og søm, men omfatter nå også maskinstrik-

10

krever helhjertet samarbeid fra menneskes side". Mgr. Martin var langt skarpere i tonen enn paven har vært i sine innspill - "han skjøt over mål," er blant reaksjonene. Paven har i langt større grad talt *sotto voce* uten truende pekefinger, men ut fra ekte følt ansvar.

Velinformert og differensiert fra de tyske biskoper

Paven og Vatikanet er langt fra de eneste kirkelige instanser som har tatt befolkningsproblematikken og forberedelsene til Kairo-konferansen på alvor. Alt i 1990 fremla *Den tyske bispekonferanse* et arbeidsnotat som pekte på at veien til reduksjon i befolkningstilveksten gikk gjennom bekjempelse av fattigdommen. Og i desember i fjor forelå den ferdige tekst *Bevölkerungswachstum und Entwicklungsförderung*, et 66-siders dokument som fortjener å bli kjent i så vide kretser som mulig fordi det formidler et både velinformert og differensiert katolsk syn på et alt annet enn enkelt problemkompleks. (Kan bestilles fra Sekretariat der deutschen Bischofskonferenz, Kaiserstraße 163, D - 58113 Bonn..)

Her beskrives og dokumenteres tendenser, årsaksforhold og følger av befolkningsveksten og de utfordringer verdenssamfunnet stilles overfor. Og det vises til handlingsperspektiver som spenner fra økonomiske strukturrendringer som landreformer, sletting av U-landenes gjeldsbyrde og tiltak mot den grasserende korrupsjonen i disse landene til omlegging av livsstil i de overforbrukende land og miljøvern, utdanningsproblemer og familieplanlegging. Det er vel verd å gå nærmere inn i teksten.

Det vises til at tallrike studier klart har belagt at den enkle formelen "færre barn gir mindre fattigdom" er feil, og at man snarere må snu opp ned på tingene: "mindre fattigdom gir færre barn". I mange land er barna den eneste rik-

Den enkle formelen "færre barn, mindre fattigdom", er feil; det motsatte er snarere tilfelle: "mindre fattigdom, færre barn," påpeker de tyske biskoper i en bred studie om befolkningsproblemer. Og understreker betydningen av kvinnepolitiske utviklings tiltak. Foto: KM

dom fattige foreldre har, de er både deres fremtidshåp og deres livssikring; i mange kulturer er dessuten barn, og helst mange, det eneste som gir en kvinne en viss status. Der utdanningsnivå og materiell standard stiger, synker bevislig det gjennomsnittlige barnetallet. Det første mål for all familieplanlegging må følgelig være: å lindre fattigdom og skape rettferdige samfunnsforhold.

Støtt kvinnene!

Biskopenes tekst viser i den forbindelse utførlig til en hel rekke utviklingspolitiske tiltak fra sletting av utenlandsgjeld til miljøvern, utbygging av helsetjenester og utdanning. Og den understreker hvor viktig kvinnepolitikk og kvinners utdanning er: "Støtte til

kvinne og fremme av kvinners kår er en av utviklingspolitikkenes virkelige store utfordringer og er også et mål i seg selv. Samtidig er slik innsats høyst virkningsfull befolkningspolitisk sett (-) den som har bedre utdanning, sikrer seg også gjerne bedre sosialt, stiller kritiske spørsmål til tradisjonelle kulturelle forbilder - også til kvinnerollen - tenker på mange måter nytt og annerledes om seksualitet og fruktbarhet. Velutdannede kvinner har dessuten mulighet til å informere seg bedre om presensjon."

Samvittigheten den avgjørende instans

Her kommer man til et kinkig punkt. For selv den beste fattigdomsbekjempelse kan ikke treffe avgjørelser om

king, hjelpepleierutdanning, konditori- og bakeridrift, samt kontor- og sekretærutdanning.

I år er i alt 1600 mayajenter innskrevet ved søndagsskolen. Undervisningen gis av søstrene og av lærere som arbeider som frivillige. Caritas Norge har støttet søstrene med to nye klasserom og undervisningsutstyr i 1993 og 1994.

Advarsel til FN-medlemmer
Siste utspill i Vatikanets "krig" mot utkastet til sluttdokument for FNs befolkningskonferanse i Kairo til høsten er en oppfordring til alle FNs kristne medlemmer om "ikke å bøye seg for kompromisser". I et brev fra Det pavelige råd for familien advares det mot å la seg lure til å undertegne et dokument som godkjenner "utillelignelige" metoder for befolkningskontroll.

CATHOLIC HERALD

Pedagogisk svikt?

Den katolske kirke i Afrika har sviktet rent pedagogisk, sa historikeren John Mary Waligo fra Uganda under en pressekonferanse kort før Afrika-synodens avslutning. Mange av kontinentets diktatorer og av eliten i de enkelte land kaller seg kristne, har sin oppdragelse og ofte en glimrende utdannelse fra kristne misjonsskoler, men likevel trækker de på menneskerettighetene og er blottet for samfunnsånd.

CHRIST IN DER GEGENWART

hvordan enkeltmennesker skal forholde seg seksuelt, hvor mange barn de skal ha etc. Biskopene minner om den forpliktelse foreldre har til "ansvarlig foreldreskap", og anbefaler gjentatte ganger "naturlig familieplanlegging", som bygger på kvinnens fruktbarhets-syklus, og som er den eneste metode det katolske læreembetet anerkjenner. Men teksten slår også an en annen tone: Samtidig som den forsøker å skape forståelse for kirkens syn, understreker biskopene uttrykkelig samvittighetsfriheten - slik også *Königsteiner Erklæring* fra 1968, biskopenes reaksjon på encyklikaen *Humanae vitae*, gjorde. Og slik vre nordiske biskoper gjorde i sin erklæring fra samme år.

"Vi utelukker ikke," heter det i teksten fra 1993, "at også mange katolske ektepar har vanskeligheter med å se og oppleve kirkens syn på 'naturlig familieplanlegging' som noen hjelp til et vellykket parforhold. I siste instans gjelder det her for kristne, som for alle mennesker, at samvittigheten er den normgivende praktiske instans." Her går teksten imot fjorårets moralencyklika *Veritatis splendor* som setter bruk av såkalt kunstig prevensjon i kategorien "i seg selv moralsk onde handlinger".

Prevensjon alltid bedre enn abort

Etter kirkens syn kan abort aldri være noe alternativ til manglende familieplanlegging. Men de tyske biskoper vokter seg vel for å nevne abort og kunstig prevensjon i samme åndedrag - langt fra alle kirkelige instanser er like flinke til å holde de to ting adskilt. "Følgende må stadig understrekes: Uansett hva man måtte mene om de ulike former for prevensjon, så er det en fundamental forskjell, etisk sett, mellom prevensjon, som forhindrer at nytt liv skapes, og abort, som dreper allerede unnfanget menneskelig liv. Prevensjon er alltid bedre enn abort.

Derfor må ikke spørsmålet om fdselsregulering gjøres til et tabu - slik det skjer i mange land," skriver biskopene. Som også lover at "det er en selvfølge at kirken ikke setter folk under press i spørsmål om familieplanlegging".

Familieplanlegging er mer enn "en befolkningspolitisk nødvendighet", heter det videre. Det dreier seg også om frihet og ansvar. Men også om å sette inn mottiltak mot "den elendighet de rundt 50 - 60 millioner aborter som ifølge FN rlig foretas, skaper, (-) og som årlig koster minst 200 000 kvinner livet".

Dokumentet understreker videre at seksualopplysning er en uunnværlig del av utviklings- og opplysningsarbeid - opplysning som et bidrag til å humanisere seksualiteten. Slik opplysning bør i første rekke gis til ektepar, men også her er man realistisk og tar den økende seksuelle aktivitet blant unge ugifte med i betraktningen, og det store antall uønskede svangerskap nettopp blant unge, ikke minst i utviklingsland: " yde hjelp som kan motvirke slike ulykkelige tilstander, er en moralsk plikt, selv om man ikke måtte anerkjenne de underliggende adferdsmønstre," heter det.

Nærmest i parentes nevnes at pavens syn på kunstig prevensjon selv ikke innen kardinalskollegiet har full tilslutning. Både Englands kardinal Hume, og kardinal Martini, erkebiskop av Milano, har antydnet at dette er ting kirken må arbeide videre med.

Realistisk oppfordring til ansvar

Kirkelige instanser anklages ofte for å være heller verdensfjerne, i holdning

som i språk. Den anklagen treffer ikke de tyske biskopers tekst, som er både klar, realistisk og rett på sak - en oppfordring til en kristen-bibelsk forståelse av ansvarlig seksualitet og foreldreskap i lys av tidens tegn.

Troskongregasjonens prefekt, kardinal Ratzinger, sa for en tid siden at "såvidt jeg kan se, er det fra kirkelig side ikke sagt særlig mye nyttig om befolkningsproblematikken." Biskopen av Limburg, Franz Kamphaus, tar i boken *Verantwortung fr die Zukunft* (red. av Peter H. Werhahn, Bonifatius Verlag, Paderborn 1993) opp denne kirkelige selvkritikk: "Grunnen til denne defisitet er i alt vesenlig det faktum at det kirkelige læreembetet i sin argumentasjon ofte er for sterkt opptatt av det seksualetiske og for personsentrert, også der hvor det burde dreie seg om sosialetiske perspektiver og retningslinjer."

De tyske biskopers tekst om "Befolkningsvekst og utviklingshjelp" utgjør en slik utvidelse av horisonten og er et viktig bidrag til den internasjonale debatt om befolkningspolitikk. En diskusjon hvor det er vesentlig at et balansert katolsk syn på menneskehetens fremtid, på seksualitet, fruktbarhet og utvikling er med. De uttalelser og dokumenter som er nevnt i denne artikkel, er deler av et slikt diskusjonsbidrag.

Om de også kunne bidra til å avlive myten om at den katolske kirke er imot familieplanlegging og ikke har annet å si i befolkningssprsmlet enn nei til prevensjon, ville det være særdeles positivt.

UKJ

Bønnens apostolat i juli:

At alle mennesker må verne og fremme menneskelivet i alle dets faser og former.

At kristne foreldre må fremme misjonsiver og solidaritet hos sine barn.

Advarer mot storkrise i Sudan

Den apostoliske administrator av Rumbek, Sudan, sier at landet snart kan stå overfor en verre situasjon enn Somalia på grunn av sult, fattigdom, flukt fra krigsområder og tvungne folkeflytninger. "Beregninger viser at 300.000 sudanese bokstavelig talt er i ferd med å sulte ihjel - det er nærmest ubegripelig at så mange barn, eldre og mødre fremdeles er i live," sier mgr. Cesare Mazzolari. "Folk spiser hva de kan finne av blader forutsatt at de ikke er giftige eller

anses for hellige i deres kultur."

I Bahr el Ghazal-regionen i den vestlige del av landet er det nå ca. 2,5 millioner mennesker, nesten alle interne flyktninger. "Den største tragedien - som verden er for opptatt til å snakke om eller lytte til - er at siden 1. mai har regjeringen i Khartoum innledet en storstilet offensiv med den følge at mesteparten av disse utsultede menneskene nok en gang er blitt tvunget ut på vandring."

CATHOLIC HERALD

Protest mot Pakistans blasfemilov

Flere tusen kristne i de pakistanske byene Lahore og Karachi protesterte nylig mot landets blasfemilov som tilsier dødsstraff for den som "fornærmer Muhammed", et svært tøyelig begrep som lett kan brukes mot folk man ønsker å reise anklager mot, enten de er kristne eller kritiske muslimer. Demonstrasjonene kom etter at parlamen-

Hva skjer i en liten pjokk når mor konverterer til katolisismen, 12-åringen rives med og vokser opp med den vestlige religion som tvangstrøye for sin japanske sjel? "Å være katolikk i Japan den gangen følte som om jeg skulle ha presset min japanske kropp inn i en dårlig sydd vestlig drakt", sier den stadig Nobelprisaktuelle japanske forfatteren Shusako Endo (71)

Han har brukt hele sitt liv og atskilte av sine bøker på å gruble over hvorvidt det er mulig å tilpasse katolisismen til japanske forhold - "å få min personlige katolske tro til å danne et hjem for min japanske sjel", som han sier.

Guds taushet

Nå - når Gyldendal denne våren utgir Endos "De siste martyrer og andre noveller" - kastes tankene uvilkarlig tilbake til Endos mesterverk "Taus himmel" (Gyldendal 1971/1992), romanen om den portugisiske 1600-tallsmisjonæren som ankommer Japan for å nøre opp under selvbildet til de kuede og unnvikende kristne, men som selv fanges inn av deres uhellsvangre ulykke. En etter en bindes de til påler i havkanten, for så å drukne i det stigende og fallende tidevannet. Misjonæren som kom for å oppmuntre, mister fotfestet og drives til vanvidd over den guddommelige taushet som ruger over de bestialske handlingene: "Han var kommet til dette landet for å gi sitt liv for andre, i stedet var det de japanske kristne som ga sitt liv for ham." Havet hever seg, og det synker. I en taushet som uunngåelig blir Guds taushet.

Temaet smyer seg inn igjen i "De siste martyrer". Det handler om kristne som prøves over evne, om sjeler som lever sine liv i det svimlende

spennet mellom frihet og fristelser. Om mennesker som ser Kristi ansikt i sin familie og sine nære omgivelser, men som ikke strekker til når kravene tårner seg. Skyld og begjær går hånd i hånd, og en leser ikke novellesne uten å ane bekjennelsen som ligger

"Den stadig Nobelprisaktuelle japanske forfatteren Shusako".
Foto: Gyldendal Forlag

i dem. Og angeren. I "De siste martyrer" skriver Endo mer selvbiografisk enn noen sinne, ryktes det - "alle mine skikkelser er refleksjoner over biter av meg selv", som han sier. Det er til tider så nært og tett på at vi undres om han har sett inn i alle våre liv.

En japansk Graham Greene?

Ikke uten grunn, som man forstår, omtales Shusako Endo stadig som den japanske Graham Greene. Begge velger, midt i alle sine spørsmål, å holde fast ved sin kristentro. Og begge spør uførtroddent videre. Begge skriver uten tung symbolikk - "det kan ofte være en fristelse", som Endo sier. De går rett på sak, stilen er klassisk, preget av harmoni og likevekt. Endos gjennomskinnelige, klare stil, hans anelssløse flyktighet og samtidig klare moralske anliggende gjør ham til noe så sjeldent i dagens litterære verden som den perfekte syntese mellom det religiøse, det menneskelige - og selve kunsten.

Shusako Endos bakgrunn er usedvanlig: Han tilhører den halve prosenten av Japans befolkning som bekjenner seg til katolisismen. Født i Tokyo i 1933, vokste opp i Mandsjuria - hvor faren var bankmann. Etter foreldrenes skilsmisse vendte han sammen med sin mor tilbake til Japan. Da hun konverterte til katolisismen, overtalte hun også sin sønn, 12-åringen, til å gjøre det samme. Senere, som tenåringsgutten, overveide han å gi avkall på kristendommen - "den passer overhodet ikke min japanske kulturbakgrunn", som han sier et sted.

Dessuten hersket det utbredt motvilje mot kristne i Japan under krigen. Splittelsen var fullkommen, han levde med store indre spenninger. "Men", som han sier, "jeg var likevel ikke

tet i delstaten Punjab enstemmig vedtok ikke å endre loven.

Landets katolske biskoper har krevet at loven må endres. Den oppfyller ikke sin hensikt og misbrukes av fanatiske elementer i samfunnet, påpeker biskopene. Samtidig fordømmer de attentater mot kristne som protesterte mot loven, attentater som krevde et menneskeliv og flere sårede.

Ifølge en talsmann for regjeringen vil man nå be den islamske 'ulema', de skriftlærere, om en uttalelse i saken, og om evt. tilføyelser i loven, bl.a. om at dom må avsis av en kompetent domstol samt en klausul om straff for den som fremmer falske blasfemi-anklager. Men man har ikke til hensikt å oppheve loven, heter det på regjeringshold.

CHRIST IN DER GEGENWART/THE TABLET

Angrende mafioso

Carmine Alfieri, som skal være høyt plassert i Neapels mafia-hierarki, har meldt seg for politiet etter at paven ba mafiafolk om å angre sine synder. Alfieri sier det var en meget sterk pavetale der Johannes Paul II "med kors i hånd og mens vinden rusket i håret hans ropte ut: Dere må angre og vende om, mafiafolk", som fikk ham selv til å tenke seg kraftig om.

CATHOLIC HERALD

istand til å vende kristendommen ryggen. Jeg så plutselig at jeg hadde funnet temaet jeg ville bruke mitt liv å utforske - jeg ville sy om de upassende europeiske klærne som min mor hadde kledd meg med, til en kimono som gjorde meg til japaner igjen. Med klare ord: Jeg ville ta kristendommen, fremmed som den var for meg som japaner, finne fram til hva det var som buttet - og på en eller annen måte gjøre den forenlig med det japanske lynnet."

I hundens øyne

Siden novellene i "De siste martyrer" spenner over et tidsrom på vel et kvart århundre, er de som et konsentrat av alle Endos litterære anstrengelser. Galleriet er stort. Igjen og igjen setter han inkarnasjonen av seg selv ved siden av en naglende historisk hendelse, trer ut av den - for så å vende tilbake for å se hvor han selv står. Det handler om en lungeoperasjon, om nostalgi, om brorens og ikke minst morens død, om den ulykkelige hunden som stadig vender tilbake i Endos forfatterskap - i hundens øyne finner han igjen lidelsen og det sorgfulle i Kristi øyne.

Og midt oppi det hele er det som om Endo skriver sin egen høysang. Om hvordan det føles for en som snart skal ta farvel med denne verden, å desperat suge inn lukten av livet på sitt høyeste. Midt i sorgen, og de mange spørsmålene pulserer det samme livet som gjennomstrømmer et skogholt tidlig på våren. Endo er simpelthen en av disse få som omformer fiaskoer og tap til noe som på underlig vis løfter hjertene.

Shusako Endo:

De siste martyrer og andre noveller
Gyldendal.

Vatikanskrev om prestetjenesten: Eksemplarisk og enkel livsstil

Et ferskt Vatikandokument om presters liv og tjeneste advarer mot "faren ved" å forkludre skillelinjene mellom det ordinerte presteembedet og alle troendes allmenne prestedømme. Retningslinjene, som er utarbeidet av Kongregasjonen for presteskaper, stiller seg kritisk til "demokratisme" i kirken. Presten ikke må glemme at han er en tjener, men han må heller ikke "forakte likedannelsen med Kristus på grunn av en feilaktig oppfattelse av hva fellesskap betyr, (-) kirken ikke kan tillate en mentalitet som blander sammen prestens tjeneste og det som kan ivaretas av legfolk".

Retningslinjene understreker at presten, i egenskap av leder og hyrde, forventes å leve et eksemplarisk liv. Han skal fremstå som "en ekspert i menneskelighet, en sannhetens og fellesskapets mann. . . en man kan regne med på grunn av hans plikttroskap, tjenestevillighet, utrettelige evangelisering og, fremfor alt, hans hengivne og betingelsesløse kjærlighet".

Sølibat- og lydighetskrav

Dokumentet bekrefter sølibatets gave og tar avstand fra "pretensiøse argumenter mot pliktsølibatet". Prestene rådes til å styre unna "utesteder, fremføringer og lesestoff som utgjør en fare for overholdelsen av den sølibatære kyskhed". Det forventes at de lever enkelt, og de må ikke henfalle til "verdslige aktiviteter som stemmer dårlig overens med deres kall og tjeneste". De bør ikke være aktivt med i fagforeninger med mindre kir-

kelige autoriteter har gitt særlig tillatelse. Og bare unntagelsesvis bør en prest opptre i 'sivil', noe annet "sømmer seg ikke for den korpsånd som bør herske; kompetente autoriteter bør sette en stopper for det."

Lydighet overfor læreembedet er en rød tråd i teksten: "Dissens på dette punkt må ses som en alvorlig sak fordi det fremkaller forargelse og forvirring blant de troende".

Viktig: retretter og sabbatsår

En stor del av Retningslinjene er viet prestenes utdanning, forming og videreutdanning. Man anbefaler et pastoralår, helst med kommunitetsliv, etter diakon- eller prestevielsen som en "mykere" overgang fra seminar til prestetjeneste. Retretter og sabbatsår for prester anbefales - forutsatt at sabbatstiden "ikke oppfattes som en slags ferie".
Fra The Tablet

Catholic Herald's tegner John Ryans kommentar til at Londons 'gammelbiskop' er blitt katolikk og får virke som prest:

John Ryan

"Englenderne er rare - hos oss er det omvendt: fra prest til biskop!"

En annerledes kredittinstitusjon Etter to års forberedelse er det endelig lykkes en gruppe kirkelig engasjerte personer å realisere sin drøm om et annerledes pengeinstitutt: 'Andelskassen OIKOS Bjerringbo' er på banen, leser vi i det danske kirkebladet *Katolsk Orientering*. Pater Anton Dekkers SJ er leder for instituttets representantskap. Formålet er et pengein-

stitutt med et mer idealistisk og 3. verdensorientert perspektiv som fokuserer på de fattige lands raskt voksende forgjeldelse til de rike land. I praksis vil det bl.a. bety rentefrie lån til prosjekter, men også organisasjoner som arbeider for den 3. verden, vil kunne komme i betraktning, heter det i en pressemelding.

Andelskassen har hatt en noe trang fød-

sel idet det var vanskeligere enn beregnet å få institusjoner til å tegne større andelsposter, men både St. Josephsøstrene og Oblatfedrene har støttet prosjektet, mens det danske Pastoralrådet var splittet og ikke kunne gi den katolske biskop Martensen noe entydig råd. Men oppslutningen fra enkeltmenneskers side om andeler å kr. 5.000 har vært en stor suksess.

Særsynoden om Afrika (se St.Olav nr. 5 og 6) er forlenget forbi, avsluttet der den begynte: i Peterskirken. Med messe i afrikanske farger og rytmer. Og med afrikansk glede - og lengde. I Afrika feirer man messen, og fest og glede er ting vel verd sin tid!

En messe uten paven denne gang, men oppmuntrende ord og pavelig velsignelse overført i høyttaler fra sykesengen i Gemelli-hospitalet, der *Johannes Paul II* var vel på bedringens vei etter benbrudd og operasjon.

"Bemerkelsesverdige greier," lød *The Tablets* oppsummering av synoden, "et håpefullt tegn for det afrikanske kontinent og for verdenskirken." Og det bemerkelsesverdige var "hvordan disse afrikanske biskopene tok over synoden - det ble ikke bare en synode for Afrika, men Afrikas synode." Alle som kom i kontakt med disse afrikanske biskopene, "vil ha blitt slått av den menneskelighet de formidlet, og av en verdighet og spiritualitet sprunget ut av nærkontakt med Bibelen under lidelse og prøvelser". Og av åpenhjertigheten: De ble ikke beklemte av vatikansk marmor og barokk. Ifølge flere kommentatorer var de engelstallende biskoper mindre 'romerske' enn de som kom fra fransktalende områder.

Solidaritet og felles ansvar

Og selv om de nok ikke fikk i stand den "rundvask" som biskop *Albert Obeifuma* fra Awka i Nigeria hadde oppfordret til før avreise fra sitt hjemland - dertil er synodeformen for stiv og tiden for knapp - gjorde de viktige erfaringer og satte ærlige navn på en rekke utfordringer, ikke bare på egen kirkebakke. Stopp våpeneksporten til Afrika, slett den drepende utenlandsgjelden, var noen av oppfordringene med adresse nord- og vestover; steng torturkamrene, slipp frem demokratiske styreformere og få en slutt på korrup-

sjonen var ord til kontinentets egne politiske ledere.

Over hundre av biskopene omgikk all synodeprotokoll og undertegnet et åpent brev til sine europeiske og nord-amerikanske kolleger med oppfordring om å arbeide, hver etter evne på sin post, for at gjelden blir helt eller delvis slettet; samtidig forpliktet de seg til å gjøre sitt ytterste for å påvirke sine egne regjeringer til å ordne opp med

den utstrakte korrupsjon og miserable offentlige husholdning som rir mange afrikanske land. En arv fra kolonitiden av til dels ganske så vilkårlige statsgrenser som ødela eldgamle lokale kulturer, gjør ikke saken enklere.

Blant de mange erfaringer under det månedslange oppholdet i Roma tør følgende være den viktigste for biskopene: Under dette første allmøte "opplevde de - biskoper, ordensoverhoder og ledere av misjonsinstitutter, søstre og legfolk - at en følelse av solidaritet og felles ansvar utviklet seg", noterer *The Tablet*. En opplevelse av felles utfordringer, av ikke å stå alene - og, ikke minst, av at løsningene langt på vei ligger i deres egne hender. Man behøver ikke alltid vente på svar annet-

Grunnet pavens benbrudd ble det ingen pavemesse ved Afrika-synodens avslutning. Bildet er fra åpningsmessen og viser frembæringen av gavene. Foto: KNA

“De utelukkede religion”

Den katolske kirke i Brasil og andre latinamerikanske land satser på en ny teologi etter at frigjøringssteologien er i krise grunnet sammenbruddet i Øst-Europa. Det dreier seg, ifølge formannen for den brasilianske bispekonferanse, erkebiskop Mendes de Almeida SJ, om “de utelukkede teologi”, en ny teologisk refleksjon over de mange mennesker som er ofre for Det internasjonale valutafonds og Verdensbankens økonomiske strategier.

I Brasil lever 32 av landets 146 millioner innbyggere under eksistensminimum; det er rekordstor vekst i økonomien, men parallelt foregår det et sosialt sammenbrudd i landet. Ifølge undersøkelser nylig er den katolske kirke den institusjon folk har mest tillit til. “De utelukkede teologi” skal nå gjøres kjent i hele Brasil via den katolske TV-sendinger “Rede Vida”, som også skal ha nyhetsstrategi mot sektene som griper om seg.

CHRIST IN DER GEGENWART

Equadors biskoper: dårlig forslag!

De katolske biskopene i Ecuador har bedt regjeringen om å trekke tilbake et lovforslag om nyordning av jordbruket i markedsøkonomisk retning. Forslaget vil forverre situasjon for småbønder og indianske sammenslutninger; det opphever jordreformen av 1964 som var til beste for urinnvånerne og åpner for salg av allmenningsland, heter det i et brev fra bispekonferansen til landets president.

CHRIST IN DER GEGENWART

steds fra. De afrikanske biskoper har hittil ikke hatt et samlende organ for hele kontinentet, slik Latin-Amerika har sitt CELAM og de europeiske biskoper sitt CCEE, Den europeiske bispekonferanse, men nå er grunnlaget for noe slikt lagt.

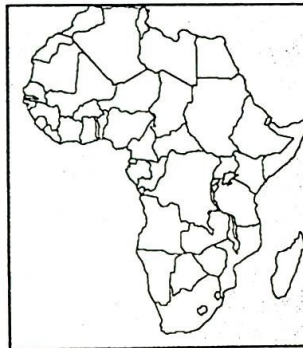
Kirken som “Guds familie”

Et nytt bilde på kirken kom frem disse dagene i Roma, et bilde som tydeligvis er mer nærliggende og meningsfullt for afrikanerne enn apostelen Paulus’ ‘Kristi legeme’ og Det 2. Vatikankonsils ‘Guds folk’: Kirken som ‘familie’, et sted for varme og kjærlighet mellom et vidt spekter av slektninger, og hvor autoritet er nær knyttet til tjeneste. Dermed ikke sagt at autoritet er en ukomplisert affære i afrikansk katolsk sammenheng. Allerede i forhåndsdokumentet ble det pekt på at klerikalisme ikke er et ukjent fenomen i kirken i Afrika, at ikke alle prester og biskoper er like villige til å se sine medkristne som voksne og medansvarlige troende med adskillig å gi. I sitt sluttbudskap fra synoden viser biskopene klar vilje til kirkelig selvransakelse på flere punkter: De medgir at “de menn og kvinner som arbeider for kirken, ikke alltid er blitt rettferdig behandlet”, og sier at kirken “trenger å ta opp til nøye vurdering sine prosedyrer”.

Når det gjelder inkulturasjon - katolsk kristendom plantet i afrikansk jord - tør skyggene fra massakrene i Rwanda, som brøt ut omtrent samtidig med synoden og gjorde at Rwanda-banken hele tiden stod tom i synodeaulaen, ha stemt til adskillig ettertanke og samvittighetsransakelse. For Rwanda er det mest katolske landet i Afrika, 80 prosent av landets kristne er katolikker, og i hundre år har det vært drevet kristen forkynnelse og ditto skoleverk i landet. “I Afrika er blod meget tykkere en vann, dessverre også tykke-

re enn dåpsvannet,” konstaterte den nigerianske biskop Obeifuma. Kirken er ikke blitt “Guds familie” i den grad den skulle, men man er på vei, og biskopene glemte ikke å minne om at “mange misjonærer har betalt en høy pris for å gjøre oss til Guds barn”.

Gledelig da tross alt å kunne vende tankene til Sør-Afrika hvor de første frie valg og den påfølgende innsettelse

av tidligere dissident og fange Nelson Mandela som president, foregikk i så rolige og verdige former som man knapt hadde våget å håpe på. At en god del av denne ro og orden skyldes kirkenes mangeårige dobbeltpolitikk av anti-apartheid og forsoning, er ingen hemmelighet. Heller ikke at mange utfordringer gjenstår, også for kirkene.

‘Plenty of punch’?

I sitt sluttbudskap understreker biskopene at de ønsker å komme med “et håpets ord” til “Guds familie i Afrika” på en tid da “vårt kontinent brenner og blør mange steder”, hundretusener flykter fra “politisk brodermord”, og gjeldsbyrde og devaluering knuser folk. Dialogen, samtalen, må prege samværsformen for “Guds familie”: åpen samtale innen kirken - ikke minst om kvinners plass og bidrag i det afrikanske samfunn, og samtale med de tradisjonelle afrikanske religioner, med

andre kristne og med islam. Det siste er ingen lett sak, for, som biskop Mojwok Nyiker fra Malakal i Sudan påpekte: “Det trengs store porsjoner med Guds nåde for å samtale med dem som dreper ens brødre og søstre.”

En ikke offentliggjort ‘liste’ med 64 forslag - utkrystallisert etter plenums-møter og, ikke minst, arbeidet i de mindre diskusjonsgruppene - er oversendt paven, som vil stake ut kursen i form av en apostolisk *exhortatio* når han senere i år reiser til Afrika for å ‘feire synoden’. Her blir nok hovedpunktene fra synoden å finne: inkulturasjon - et begrep som under synoden i 1974 om evangelisering var et meget omstridt begrep - demokrati og sosial rettferdighet, ikke minst med tanke på kvinners stilling, og åpen dialog innad og utad.

Om det så kommer praktiske forslag i den retning mange biskoper ga uttrykk for i Roma, er en annen sak. Her er noen av dem: en mer jordnær, kanskje også differensiert presteutdanning, mer knyttet til menighetene de fremtidige prester skal tjene; en mer differensiert ekteskapsrett som ikke bare bygger på romersk rett, men også tar hensyn til tradisjonell afrikansk moral og dagens virkelighet; Bibelen på alle afrikanske språk og tilgjengelig for alle fra barneårene av; en radiostasjon for hele kontinentet; mer forståelse for mennesker rammet av AIDS - for å nevne noen.

I tillegg til biskopenes 64 punkter har paven sine egne observasjoner å bygge på. Frem til sitt ulykkelige fall på badegulvet den 28. april, var han hver dag på plass, først i synodeaulaen og senere som observatør rundt om i diskusjonsgruppene. En velopplagt pave som, ifølge rapportene, spøkefullt skal ha anklaget biskopene for å mangle ‘punch’! Gjenstår å se hans egen.

(Kilder: *The Tablet*. *Le Monde*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*)

Paven oppfordrer til demokrati i Nicaragua

I en inntrengende appell oppfordrer paven de ansvarlige i Nicaragua til å fremme den demokratiske prosess og skape rettferdige sosiale strukturer i landet. Samtidig ba han under en audiens Nicaraguas biskoper om å hjelpe til med å overvinne spenningene i landet.

Erkebiskopen av Managua, kardinal Miguel Obando y Bravo, sier i et intervju

med Vatikanradioen at gjenetableringen av en rettsstat er en forutsetning for fred i landet. I Nicaragua er det mange kompliserte politiske, økonomiske, sosiale og juridiske problemer. Biskopen beklager at det stadig kjempes i den nordlige del av landet. Hittil i år har det allerede vært 50 dødsofre og store materielle skader på grunn av politiske konflikter. KATOLSK ORIENTERING

Biskoper mot fordommer

USAs katolske biskoper har kommet med en skarp fordømmelse av to planlagte spørreundersøkelser blant folk i staten Washington som går på innskrenking av de homoseksuelles rettigheter. "Handlinger og forordninger som fremmer fordommer, er uverdige både for det borgerlige og det religiøse samfunn," understreker erkebiskop Murphy av Seattle og biskopene Skylstad i Spokane, og George i Yakimao.

CHRIST IN DER GEGENWART

För en tid sedan skrev jag om böneveckan för de kristnas enhet - att jag skämdes över att våra kyrkor, årtionde efter årtionde, utlyser denna bönevecka i stället för att åstadkomma enheten, genom syndabekännelse och försoning vid altaret. Om den katolska kyrkan tog första steget: erkännde begångna synder mot enheten och inbjöd alla som delade den apostoliska tron att dela hennes nattvard - vilken utmaning! Andens verkningar kan inte kalkyleras, men jag är övertygad om att andra samfund skulle följa exemplet. Vad det gäller är att våga tro och handla därefter, utan beräkning. Det gäller att tillåta Kristi bön om enheten att gå i uppfyllelse, vad på oss ankommer. Vi skulle då inte längre vara ett hinder för Kristi kyrkas pånyttfödelse. Den Helige Ande skulle fritt kunna verka i en kristenhet som befriats från de band den fjättrat sig själv i. Vi skulle återupptäcka Guds barns härliga frihet - utan att överge eller berövas någon av de rikedomar var tradition tillfört oss. Det enda vi skulle mista vore rätten att fördöma. Vilken befrielse!

Detta gäller alltså perspektivet uppifrån, det gäller den kyrkliga ledningens aktuella förhållande till enheten och till Kristi bön. Men det finns ett annat perspektiv, perspektivet nedifrån, och det inger mig sedan länge både hopp och glädje. När jag tänker tillbaka på hela den tid - över ett halvsekel - som jag varit katolik, konstaterar jag en oerhörd skillnad, rentav en förvandling av hela det ekumeniska klimatet. I den ekumeniska rörelsens begynnel-

sestadier fanns katoliker med bland pionjäerna, men de förbjöds snart att delta, och världsekumeniken blev protestanternas och, i viss mån, de ortodoxas sak. Katolska teologiska verk med ekumenisk inriktning drogs in eller sattes på index. Katoliker var strängt förbjudna att delta i icke-katolska gudstjänster. Rom upprepade vresigt sin tes att enheten kunde uppnås endast genom ovillkorlig kapitulation från de andra kyrkornas sida. Det var de som måste omvända sig; om romersk omvändelse var det inte tal. En liten uppmjukning kom när Pius XII tillät att man kunde få bedja Fader vår tillsammans. Sådan var den officiella katolska hållningen i stort sett fram till Andra Vatikankonciliet.

I och med konciliet skedde ett radikalt omslag: de nedtystade teologerna kallades till experter vid kyrkomötet, de "i tron skilda bröderna", tidigare brutalt benämnda "schismatiker och heretiker", inbjöds som observatörer och hedrade gäster, som konciliet lyssnade till och ofta lät sig inspireras av. Här hade den katolska kyrkoledningen plötsligt placerat sig i täten av enhetsrörelsen. Det broderliga umgänget fortsatte efter konciliet, med hjärtliga artighetsvisiter och teologiska samtal. Dessa umgängesformer blev snart mellankyrklig sed; därmed institutionaliserades de gradvis, och som alla institutioner tenderar denna officiella ekumenik till vad som i politiska sammanhang har kallats stagnation, immobilism...

Men på gräsrotsplanet rör det sig!

Klimatförändringen i toppen spred sig snabbt nedåt - där den ibland, men långtifrån överallt, var förbättrad i tysthet - och på denna nivå fortgår förvandlingen. Unga kristna har vant sig vid att gå samman i social verksamhet, i studier och forskning, i vänskapsrelationer och reträtter; man firar gudstjänst, ofta i annorlunda former, och ingen frågar sig om några måste stanna utanför.

Denna spontana gemenskap sker som en naturlig sak, en självklarhet - inte som en protesthandling, en "profetisk gest", som i en del grupper på 60-talet. Den sker i ett tilltagande medvetande om att vad som i dagens dramatiskt sekulariserade värld förenar de kristna är något så radikalt och genomgripande: tron på den uppståndne Frälsarens närvaro mitt ibland dem som samlas i hans namn - att de skilnader som finns blir fullständigt betydelselösa. De barrikader våra förfäder kände sig förpliktade att bygga upp till försvar och anfall, har multnat ner; de är som barr på en skogsstig, de hindrar oss inte längre att mötas.

De kristnas uppgift i dagens värld är enhetens vittnesbörd, det ödmjuka erkännandet att vår kunskap är begränsad och vårt profeterande likaså, att vi kan och måste leva med våra olikheter och med frågor som aldrig kommer att lösas fullständigt förrän vi får se Gud och varandra ansikte mot ansikte. Intill dess har vi inte råd och inte tid att odla våra skillnader. Världen behöver vår enhet. Den insikten växer sig allt starkare i det som återstår av kristenheten. ●

Storkampanje mot sekter i Roma
Bispedømmet Rom satser på storkampanje mot den økende innflytelse særlig fra sekter som Jehovas vitner som nå skal ha rundt 10.000 ververe i den evige stad. Ifølge kirkelige kilder er Italia det landet i Europa der sekten er på sterkest fremmarsj. På landsbasis har vitnene 230.000 'dør-til-dør-pastorer' og 2.300 'Kingdom Halls', hele 113 bare i Roma. For ti år siden hadde vitnene 4.300 reisende pastorer og 60 forsamlingslokaler.

I løpet av de siste årene skal over mer enn

10.000 av Romas katolikker ha gått over til vitnene, men nå starter man for alvor mottiltak, og "vel 200 er vunnet tilbake", ifølge mrg. Lorenzo Minuti som leder bispedømmets Kontor for informasjon og forskning om sekter (GRIS). Et opplysningshefte inngår i kampanjen. Her gjør GRIS bl.a. oppmerksom om at selvmordsprosenten er fire ganger så høy hos Jehovas vitner som hos andre religiøse grupperinger det er nærliggende å sammenligne med.

Dordi Glærum Skuggevik:

CATHOLIC HERALD

Mallorcas hjerte: klosteret i Lluc

17

På impuls ble det kjøpt uspesifisert reise til Mallorca i fjor høst, hvor en aldri før hadde satt sin turistfot. Akk o ve: Man endte opp i Palma Nova - det mest trøstesløse vulgærturismested av alle. Det hjalp lite at en ukjent dame fra Bergen som en skulle dele rom med, aldri kom, slik at en fikk enkeltrom helt uforskyldt. Allerede samme kveld begynte en å forhøre seg om listen av klostre i reisehåndboken en hadde lånt i full fart av slekta. Ingen av reiselederne hadde hørt noe om noe av det.

Tilfeldig telefon til klosteret i Pollensa traff en gjestfri røst:

Jo - der var det plass hele uken. For å gjøre en lang historie kort: Klosteret lå oppe på en høy sukkertopp av et fjell midt i dalbunnen, og dit kom en bare til fots. En kunne ikke la kofferten stå nede på busstasjonen mer enn én natt, så det ble retur til Palma Nova - med gruff! Å bo oppe på denne sukkertoppen, med åpen valfartskirke, men med

nedlagt, dog tipp topp restaurert klosterbygning for veifarende, det er å anbefale. En kan stelle maten selv - grille pølser i klosterkjøkkenets enorme peis, eller bestille mat fra mannen som tar seg av alt. Der oppe hører en bare det stille vindsuset når en ligger i sin enorme himmelseng, omgitt av nykalkede vegger. Ved soloppgang når såvidt hanegal og hundeglam opp.

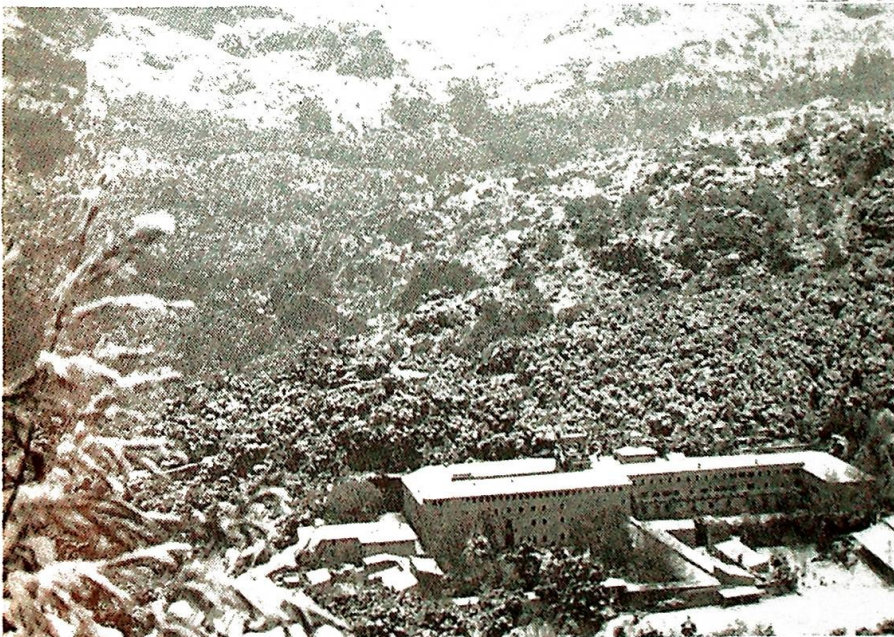
Følelsen av at "her oppe er frihet og

fred - der nede strever de andre" - blir ganske påtrengende. Fra terrassen utenfor det enorme kjøkkenet kan en se sola komme opp og illuminere hele nordvestre Mallorca - Alcudia, Pollensa og tilhørende puertos. Gradvis nedstigning mot sivilisasjonen i morgensol langs stensatt vei, der sivilisasjonens lyder gradvis når ens øre, er en merkelig opplevelse. Turen anbefales - og den vil bli gjentatt også av denne turisten - men med ryggsekk og bedre sko, ikke sandaler og sommerkjole, med kofferten parkert i kontoret i rutebilstasjonen - et kontor som fortjener enten en roman eller en opera.

Returnert til det deprimerende utgangspunktet, holdt man ut et par dager, oppspedd med et par ekskursjoner til Palma, Valdemosa, Puerto de Soller m.m. Men, så telefon til neste kloster på lista. Ved mørkets frembrudd, begav en seg igjen opp i fjellet - denne gang med taxi fra Inca, midt inne på øya. Da drosjen etter mange svinger, gjennom fantastisk skog og terreng, svingte inn på plassen foran klosteret i Lluc, tenkte en: Dette er Mallorcas hjerte, skjult for turister! Det skulle vise seg at Lluc er Mallorcas hjerte - i svært sterk grad - om ikke helt skjult for turister.

Kloster og korskole

På vei inn til resepsjonen hørtes ivrige fingre øve på flere slags instrumenter i rommene langs korridoren. - Korskole siden 1531 - i ubrutt tradisjon, fikk en vite i resepsjonen. Rom m/bad var sjokkartet nytt og pinlig rent: Renoveringen av den store gjestefløyen var nettopp avsluttet. En fornam at anlegget var stort og vakkert, ut over illumineringen av de sentrale delene. Restauranten var stor og vakker, med lavmelte grupper franske og tyske foturister. For første gang i livet ble en servert geitekje - en delikatesse, og for første gang fikk en god vin på

Klosteret i Lluc, "Mallorcas hjerte", ifølge brosjyren. "Et sjokk at norske reiseledere ikke har anelse om hva Lluc er," skriver Dordi G. Skuggevik, som har vært på klostertur på ferieøya.

ANC-prest: høye forventninger
 Det blir ikke lett for den nye fritt valgte sør-afrikanske regjeringen å leve opp til folks forventninger, mener pater Smangaliso Mkhathswa, den ene av to katolske ANC-medlemmer i den nyvalgte nasjonalforsamlingen. "Folk har ventet på dette i århundrer og har ikke stort mer tålmodighet. Samtidig må ikke folk legge hendene i skjødet og vente på at regjeringen skal ordne alt; folk må vise samarbeidsvilje om regjeringen skal kunne oppnå de ønske-

de resultater."

Pater Mkhathswa, tidligere generalsekretær for Den sør-afrikanske biskepskonferanse, ble både torturert og fengslet under apartheid-regimet. Ifølge kirkeretten kan katolske prester ikke innehar politiske stillinger, men Mkhathswa har fått tillatelse av sin biskop til å fungere som politiker i fem år. Den andre katolske ANC-representanten, Andrew Mlangeni, har 26 års fengsel for anti-apartheidvirksomhet bak seg.

CATHOLIC HERALD

Sør-Afrika: ingen kompromisser med urettferdigheten

"Den store forskjellen mellom rike og fattige i Sør-Afrika kan ikke lenger defineres ut fra raseforskjell alene, men den er like fullt en skandale og utgjør den største utfordringen for den nyvalgte presidenten og hans regjering; i sin seierstale viste Mandela sin klare vilje til kompromiss på de fleste områder, men ikke på dette ene: å minske forskjellen. Hans holdning innebærer en moralsk forpliktelse og politisk

18

Mallorca. (Vanligvis stemmer den helt med beskrivelsen George Sand gir i sin bok "En vinter på Mallorca", - skrevet i 1839: "tung, aggressiv - ladet med alkohol".)

Før middag kveldsmesse i kapellet ved hovedkirkerommet. Etterpå flyttet alle til hovedskipet, hvor "Los Blauets", guttekoret, sang kveldsoffisiet foran "Den svarte Madonna av Lluc". En sterk opplevelse. - Neste dag ble guttekorets sang helt ødelagt av en turistbuss som stoppet. Turistene vellet seg fram rundt alteret og knipset i vei.

Før de forsvant, var messen alt i gang i kapellet. En turist kom inn og sendte en blitz opp i synet på presten ved alteret! Men heldigvis - turistene kommer for å høre guttene synge midt på dagen - og så er de vekk igjen.

Før frokost vandring langs rosenkransstien på fjellnabben bak kirken. En meget vakker naturopplevelse i morgensolen.

Klosteret har et meget interessant museum, med keramikk, håndarbeid, liturgiske klær og objekter, arkeologiske funn - og ikke minst: en stor og interessant malerisamling. Her finner en portretter av de sterke ansiktene som George Sand skriver om i sin bok (anbefales å lese mens en er på Mallorca). Her er også en stor samling malerier av Coll Bordolet, som nå bor i Valdemosa, og er i 80-årene. Han har malt alle aspekter ved Mallorca i denne store samlingen: folk, flora, fauna, dans, arkitektur, landskap - og midt i det hele treffer en på en sommernatt i Lofoten! Norske øyne ser at noe ikke stemmer - lenge før en får sett på plaketen!

Siesta på en av benkene på grillplassen utenfor inngangen til klosteret gir kontakt med folkelivet - mange familier kommer hit og tilbringer hele dagen i det naturvakkre området. Pater familias overtar kokkeleringen, alle koser seg og har det travelt med måltidet som

varer hele dagen, ser det ut til.

Her er også kafé, matbutikk, kunsthåndverkbutikk, bokhandel, apotek og fredete bygninger hvor en ser at de bygde stallene under gjesterommene for å utnytte varmen fra dyrene.

Med lengselsfulle øyne ser en gruppe etter gruppe av de franske og tyske fotturistene forsvinne oppover stiene mot fjellet, og en vet, at hit kommer en igjen for å lese medbrakte gode bøker, for å gå i fjellet, for å gå til messen, for å nyte lange måltider i det vakre restaurantrommet, for å ta bussen ned til Puerto Pollensa enkelte dager, hvor en kan drikke øyas gode øl til nystekte ferske sardiner, mens øynene glir over havet. Eller en lar seg gli ned i havet etter siesta på strandmadras, før en igjen vender tilbake til Lluc, vakkert rom, eget bad, og alle herligheter for ånd og kropp. Hit kommer en igjen - kjøper bare flyet i Norge, og så rett til Lluc! Kanskje kan en gå på fjellstier til Nostra Senora del Puig i Pollensa med ryggsekk for et par netter også! Og føle seg på verdens tak igjen.

En prat med Padre Miquel

Fremdeles er det et sjokk at norske reiseledere ikke har anelse om hva Lluc

er. I alle fall traff ikke denne turisten noen hvor det ringte en bjelle på navnet. De så tvert imot helt sjokkert ut over at noen kom til Mallorca og begynte å snakke om kloster!

Nysgjerrigheten på Lluc ble så stor, at en spurte om å få snakke med en av lederne. Den unge Miquel Mascaro kommer svintende mellom to av dagens oppgaver. Han er prest, ansvarlig for korguttene fritid og underviser dessuten bl.a. engelsk. "De er engler i kirken, men det motsatte utenfor," ler han kjærlig.

Korskolen har i dag 52 elever, gutter mellom 7 og 14 år, forteller Padre Miquel.

De kommer fra hele øya og fra alle slags familier. Selv om en del foreldre ikke har noe forhold til religionen, ønsker de en religiøs oppdragelse for barna.

"For 10-15 år siden var det en stolt og glad dag for familiene når de brakte sine sønner hit," sier Padre Miquel, "men nå kommer de ofte hit med barna fordi de skal separere seg eller skille seg. I dag kommer 10% av våre gutter fra oppløste familier, sier han. Disse guttene er syke p.g.a. familieproblemer med skilsmissem, og vi må investere

klok," noterer Ian Linden, leder for Catholic Institute for International Relations, i et reisebrev til Catholic Herald.

Linden var en av de mange utenlandske valgovervåkere som hjalp til å lose de første frie valg vel i havn. ANC's visjon er at "politisk demokrati uten betydelig forbedring av levekårene for de store masser, er lureri," noterer Linden. Og roser ANC's "Reconstruction and Development Programme" (RDP): "Kravene om en lan-

dreform er moderate, mens de mange planlagte tiltak for helse, rent drikkevann og bedring av de sanitære forhold, er imponerende." Alt dette vil koste. Under den årelange våpen-embargoen, har den hjemlige våpenproduksjon skutt i været og gitt mange arbeidsplasser og er nå nr. tre blant Sør-Afrikas eksportindustrier, etter gull og kull. Hvordan skal de sør-afrikanske kirkerne som spilte en profetisk rolle under frigjøringen, forholde seg til et slikt moralsk dilemma? undrer Linden. Som også stiller

følgende spørsmål: Vil f.eks. støtte fra det katolske hierarki til RDP - et program som langt på vei reflekterer kirkens egen 'preferanse for de fattige' - bli tolket som politisk standpunkttagen? På grunn av ANC's tidligere nære kontakt med kommunistpartiet, kan kirkerne virke som forsonere nettopp ved å støtte RDP som et politisk uttrykk for den "preferanse for de fattige" som også er deres anliggende.

nye tid og krefter i deres liv her. Dette er et vakkert sted, vi har svømmehall og gymnastikkanlegg, boddennis, andre bordspill - ja, masse utstyr. Det er et hardt, ofte trist arbeid, men godt også på en måte å ta seg av disse guttene fra oppløste hjem.

Hvert år er det 25 som søker opptak, og vi tar opp 10-12 stykker."

Kriteriene er selvfølgelig en god stemme og ren sang. Det er avgjørende. Men, han må også være minst i midtsjiktet når det gjelder teoretiske skolefag og vise normal god adferd. "Kort sagt - ha oppdragelse," sier Padre Miquel.

Det er klart at denne kirkeskolen, som dette er - selv om det er et musikkonservatorium, stiler mot presteutdannelsen. "Som lærer og prest, hjelper du en gutt, lærer ham mye, han er lovende, han ønsker å bli prest - men så en dag får han andre ideer - når han skal vende tilbake til Palma eller andre steder. Fra hvert kull, blir kanskje én prest. Men vi ser det slik at de som kommer herfra - de gamle blautene - de er fint kultiverte, kristne mennesker, som nyter stor respekt i det mallorcinske samfunn. Det er for oss en stor tilfredstillelse i vårt arbeid."

Svært mange av elevene blir musikere, mange i orkestrene i Østerrike, Wien spesielt. Av de 12 lærene, er 5 musikk lærere.

Alle har sang som 1. instrument, videre må de ha "solfège" og et annet instrument.

Hva med økonomien? Hvem betaler alt her? spør vi.

"Hver elev betaler hver måned 28.000 pesetas for mat og musikkundervisning. Dessuten har jo vi inntekter av romutleie og restaurantdrift m.m. Men, ut over de 11 prestene som bor og arbeider her, har vi 40 lønnede ansatte arbeidere. For oss som tilhører kirken, er finanser et ømtålig problem, selvfølgelig," sier Padre Miquel.

"Men, når dårlig økonomi truer oss med nedleggelse av skolen, løper alle mallorcinere til og hjelper. Ingen kan tenke seg at Los Blauets skal forsvinne etter en tradisjon på snart 500 år! Når en politiker vil bli populær hos flest mulig her på øye, gir han penger til Lluç! Vi hjelper også dårligstilte elever med stipend. En gang iblant legger kommunestyret her sitt møte til Lluç, og skranter det, hjelper de oss økonomisk. Lluç er Mallorcas nasjonalhelligdom og vår kulturs arnested."

Guttene våre er det mallorcinske folks kjæledegger

Det er Misjonærene av det Hellige Hjerter som har drevet stedet siden 1891.

"Vi støttes som sagt av folket. Lluç er et tegn på deres tro, deres språk, deres politikk og deres kultur," sier vår pater.

"Folk fra alle samfunnslag kommer hit av forskjellige motiver: bønn til Madonna, naturen og stillheten - billig teltplass, de unge for å delta på katekeleseire etc."

Vår Frue av Lluç

Raskt innkjøpt folder ved avreisen gir følgende korte historikk:

- Legenden forteller at en maurisk gjeter og en cisterciensermunk fant den svarte Madaonna av Lluç i en fjellkløft. Etter flere ganger å ha flyttet den til kirken i Escorca, fant de den hver gang igjen på samme stedet. Her ble det første kapellet bygget. Det nevnes i historiske kilder i 1247 og 1268. Gjennom en historie på flere hundreår står to årstall frem: 1531 da Lluç-scho-laen - kor- og latinskole - ble opprettet med seks gutter som skulle være "av mallorcinsk blod". Og 1884 da 12.000 mennesker kom til Lluç for å bivåne kroningen av den svarte Madonna av Lluç. Hele Mallorcas befolkning hadde bidratt med penger til de 22 diamante-

Reisetips:

Offentlige busser: bra og billig på Mallorca.
Taxi Inca-Lluç: NKR. 100

Monasterio de Nuestra Señora de Lluç
Lluç 07315
Mallorca, Spania
Tel.: 51 70 25

Nuestra Señora del Puig (fra 1371)
Pollensa
Mallorca, Spania
Tel.: 53 02 35

Lluç finnes i sommerprogrammet 1994 (vandringsprogram) til et av de norske reiseselskapene.

ne, 25 smaragdene, 25 rubinene, 27 brilliantene, 14 safirene, 7 ametystene, 6 topazene og over 600 perlene som utgjorde kronen. Kroningen hadde sin bakgrunn i en lang historie med økende pilgrimsvirksomhet opp gjennom århundrene.

Museet ble anlagt i 1954.

*

Det som gjorde sterkest inntrykk på denne gjesten/turisten/pilgrimen, var å se 3 stresskoffertmenn i dyre dresser og betydningsfulle miner, knele ned ved siden av hverandre og stresskoffertene, for dype seg i bønn foran Den Svarte Madonna - Vår Frue av Lluç - midt på en blank fredag.

"Lluç er både brennpunktet for og oppsummeringen av alt som er mallorcinsk, selve øyas og befolkningens essens," sier folderen jeg har i hånden, mens jeg ser på de knelende næringslivstoppene med stresskoffertene ved siden av seg. ●

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

20 Glede i Tromsø:

Byggestart! Man skriver 25.mai 1994. Karmelittsøstrene har gjort avtale med entreprenørfirmaet Nils Meland i Tromsø. Det gjelder første byggetrinn av det nye klosteret. Entreprenøren er rede til å begynne med det samme.

Dagen må feires. Like til det siste var det usikkert om det kunne bli byggestart som planlagt i slutten av mai, så snart snø og is var borte. Komplikasjoner underveis med diverse forandringer kunne bety forsinkelse.

Ved juletider var alle optimistiske. Det så ut til å være finansiell dekning for et første byggetrinn som omfattet en tilstrekkelig stor del av klosteret til at nonnene kunne flytte inn og bo der midlertidig. Flere byggetrinn skulle så komme etterhvert som det ble midler. Men i begynnelsen av mars kom det et sørgelig bud: Byggeprisene i Nord-Norge er adskillig høyere enn sør i landet, høyere enn konsulentene hadde regnet med. Finansieringsrammene var trange i utgangspunktet, og det var ikke penger til å bygge stort nok til å huse kommuniteten.

Karmelittnonner gir aldri opp. Når de møter vanskeligheter, ber de desto inderligere - og bruker samtidig sine hoder til å tenke med. Og dermed fikk de en ny idé. Kunne første byggetrinn være et råbygg? Bestå av fundament, tak og yttervegger? Selv kunne de sette opp innervegger og lage innredning. Slik ville de spare store penger: Arbeid er ikke nonnene redd for! Men trangboddheten er etterhvert blitt en trussel mot deres helse.

Arkitekten sa at det lot seg gjøre. Konsulenten gjorde nye beregninger. Man kom frem til at det var mulig å bygge hele klosteret i råbygg, men uten kirke og prestebolig. Mandag i den stille uke ble denne planen godkjent og vedtatt.

Nå ble det travle dager, både for nonnene, arkitekten og konsulenten. Prosjektet måtte omarbeides før det

Karmel bygger!

kunne sendes til anbud. Mens man ventet på svar fra entreprenørene, gikk man inn i detaljer. Det var spennende å se hva de forskjellige firmaer kunne tilby av priser og tidsrammer.

Anbudskonvoluttene ble åpnet 16.mai. Melands tilbud var det gunstigste. Prisberegningen svarte nesten nøyaktig til konsulentens. Byggestart kunne bli straks. Bygget kunne være ferdig 7. april, altså til påske 1995. På Karmels vegne tok arkitekten opp forhandlinger med Meland. Den 25.mai er

Teresa av Avila som ekstatisk klosterbygger. Hennes medsøstre, karmelittene i Tromsø, har nå tatt første spatak til sitt kloster. (Illustrasjon av Claire Brétecher i Kvinnenes Kulturhistori)

man kommet til enighet, og arbeidet på byggeplassen kan begynne.

Arkitekt Kjell Lund er nå kommet til Karmel for å presentere Melands representanter for nonnene. Det er direktøren, Kristen Øvernes, og daglig leder for byggeprosjektet, Steinar Rømes. Ole Monsen fra Tromsø-firmaet Proconor er med. Han er engasjert som byggeleder fra Karmels side og skal være bindeledd mellom entreprenør og byggherre.

Etter vanlig praksis i Karmel bruker man fornavn. Gjestene er Kjell, Kristen, Steinar og Ole. De sitter på

den ene siden av gitteret, nonnene på den andre. Stemningen er god, man prater og ler. Nonnene forteller litt om sitt liv og svarer på noen spørsmål. Gjestene kan fortelle at de allerede har vært på tomten på befaring før de kom til Karmel. De siste snøflekkene er ennå ikke borte. Og nå begynner man å rydde plass for gravemaskinene slik at gravingen kan starte om få dager. Da må det tas bilder.

Kristen gir uttrykk for at forhandlingene har gått usedvanlig fort og greit. Det er en kompliment til Kjell. Så tar priorinnen ordet og takker Kjell for hans enestående innsats for Karmel. Nonnene er enige om at de har vært utrolig heldige som har fått nettopp ham som arkitekt. Kjell på sin side takker for hyggelig samarbeid, og sier at det har vært en personlig berikelse å bli kjent med karmelittnonnene og få tegne deres kloster. Nå oppfordrer han dem til å synge for sine venner, slik de har pleid å gjøre for ham.

"Jeg vil lovsynge Herren hele mitt liv," synger de. Gjestene viser interesse og velvilje. Etterpå blir de invitert til å delta når to av nonnene skal avlegge evige løfter i juni. De merker seg datoen. Så tar de avskjed. Det blir nok flere møter og nærmere bekjentskap etterhvert.

Om kvelden kommer biskopen. Han har deltatt i møte om morgenen for å klargjøre finansene. Nå kommer han med fersk laks til nonnene. Slikt som dette må feires i flere dager, i morgen altså med laksemiddag.

Nonnene vet ikke riktig hvordan de skal få takket ham for alt. "Deg ber vi for hver eneste dag," sier de. Og han sier i dag, som hver gang han kommer: "Benedicamus Domino!" Og svaret er som vanlig: "Deo gratias - per Marian et Josef." I dag kommer det med ekstra styrke.

Sr. Nada av Inkarnasjonen OCD

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75
Gavekonti:
Postgiro: 0814 5 00 40 64 – Bank: 7041.05.13976

NB!

Et artikkel i St.Olav (3/4-94) fortalte om meget trang økonomi for Russlands eneste katolske tidsskrift, og hvor man kunne sende evt. støtte. Det er nå vanskelig å få midlene frem, og vi ber våre lesere om foreløbig å holde evt. gaver tilbake.

St:Olavs redaksjon

21

Paven: definitivt nei til kvinnelige prester!

“For å fjerne all tvil på dette viktige punkt som angår Kirkens guddommelige grunnvoll, erklærer jeg, ut fra det oppdrag jeg har om å styrke brødrene (cf. Luk 22.32), at Kirken ikke på noen som helst måte har autoritet til å prestevie kvinner, og at alle Kirkens troende må se denne vurdering som definitivt,” heter det i det oppsummerende avsnitt av et ‘apostolisk brev om ikke-ordinasjon av kvinner’ som pave Johannes Paul II har sendt til alle katolske biskoper. Det korte brevet på seks små sider ble signert av paven på pinsedagen, den 22. mai.

Velkjente argumenter

Argumentene mot kvinnelige prester er velkjent fra tidligere pavelige uttalelser om saken, og paven viser uttrykkelig til sin forforgjenger Paul VI's erklæring *Inter insigniores* fra 1976. Kirkens stadige nei skyldes, også ifølge det nye brevet, “meget fundamentale grunner”, nemlig: “det eksempel som er nedfelt i de hellige skrifter, og som viser at Kristus selv valgte sine apostler blant menn alene; kirkens konstante praksis som trofast har etterlignet Kristus og bare valgt menn; og kirkens levende læreautoritet som hele tiden har fremholdt at uteluknelsen av kvinner fra prestedtjenesten er i overensstemmelse med Guds plan for sin kirke (-), det dreier seg om en evig norm.” Det heter videre at Kristus foretok sitt valg fritt og ikke ut fra “sosiologiske eller kulturelle motiver”.

Samtidig understreker paven at kvinners@ rolle i kirken “forblir absolutt nødvendig og uerstattelig” - det faktum at selv ikke Herrens mor Maria fikk del i apostlenes kall og tjeneste, viser hvor viktig kvinners spesielle bidrag i kirken er, heter det. Og brevet minner, som *Inter insigniores* gjorde, om at det først og fremst er kjærligheten man skal strekke seg etter og ikke embedet: “De største i himmelen er ikke prestene, men helgene”.

Klare adressater

Brevet er stilet til biskopene, men indirekte med klar adresse også til den anglikanske kirke og til katolikker som måtte være for ordinasjon av kvinner. Paven siterer pave Paul VI's “henvisning til den hellige tradisjon” og hans “påminnelser” til erkebiskopen av Canterbury da spørsmålet om kvinnelige prester først ble tatt opp på anglikansk grunn på 70-tallet og utgjorde “et nytt hinder for kristen enhet”. Og når det gjelder katolske teologer og legfolk sier paven uttrykkelig at det nettopp er fordi “enkelte katolske kretser” fremdeles ser ordinasjon av kvinner som “et tema åpent for debatt, til tross for læreembedets gjentatte klare tale i flere dokumenter”, at han nå kommer med denne definitive erklæring.

Klare kommentarer

I en kommentar til pavebrevet sier Englands kardinal Hume at “selv om dette ikke i seg selv er en ufeilbarlig uttalelse, er det dog en autoritativ bekreftelse fra pavens side av det syn på prestedtjenesten kirken har hatt helt siden Kristi tid”. Den anglikanske erkebiskopen av Canterbury, George Carey, har følgende klare ord: De argumenter pavebrevet gjentar, “er blitt gjennomdiskutert av *Church of England* og andre kirker og er ikke overbevisende”. Ifølge Carey synes pavebrevet “å benekte kirkens vedvarende ansvar for å tolke Kristi sinnelag”.

NKKF-jubileum i optimismens tegn

“NKKF har en enestående mulighet til å fornye det religiøse liv i våre menigheter,” sa biskop Gerhard Schwenzer bl.a. i sitt foredrag “Hva venter Kirken av et katolsk kvinneforbund?” under NKKFs landsmøte 3.-5.juni, som markerte forbundets 70-årsjubileum. Men han advarte mot en “misforstått samvittighetsfrihet” og mot å “tillempe det glade budskap etter våre behov”, og minnet om at det “alltid er evangeliet vi skal måles på”. Ingen tilfældighet at Fredrikstad var møtestedet: Det var hun bodde, Anna Backer, som i 1924 tok initiativ til å danne et katolsk kvinneforbund som paraplyorganisasjon for lokale kvinnegrupper i vårt land. Et nyskrevet 60-siders hefte av Baby Johannessen forteller om NKKFs utvikling frem til i dag.

Rapporter under møtet fra lokale foreninger og grupper viste hvor mye en håndfull ildsjeler kan få til - fra imponerende basarbeløp og viktige økumeniske kontakter til utstrakte hender til innflyttere og andre som trenger støtte. Styre-beretningen fra de tre siste årene vitner om innsats både internasjonalt og på hjemmefronten for å synliggjøre katolske kvinner. Her bør NKKFs gjennomarbeidede høringsuttalelse fra 1992 om utredningen “Mennesker og bioteknologi” fremheves.

Hvor går så NKKF mot år 2000? Mangt momenter kom på bordet, blant dem disse tre: Det er kjærlighet og innsatsvilje hos den enkelte det kommer an på, ikke antall medlemmer; både Marta'er og Maria'er trengs i kirken, og de er ofte én og samme person; klag ikke over at unge travle katolske kvinner ikke har tid til kirkelig arbeid - gjør noe for å hjelpe dem!

Nok å ta fatt på for gjenvalgt formann Rønnaug Aaberg Andresen og hennes styre. Og mange inntrykk om katolsk diaspora for Gillian Babcock som representerte WUCWO (Verdensunionen av katolske kvinneforbund) i Fredrikstad.

Liturgisk kalender

JUNI

29. Am 5,14-24, Matt 8,28-34
30. Kirkens første martyrer i Roma.
Am 7,10-17, Matt 9,1-8

JULI

1. Am 8,4-6.9-12, Matt 9,9-13
2. Am 9,11-15, Matt 9,14-17
(Norske Tidebønner - uke 2)
3. **14. søndag i det alm. kirkeår.**
Esek 2,2-5, 2 Kor 12,7-10,
Mark 6,1-6
4. Elisabeth av Portugal. Hos 2,16-18.
21-22, Matt 9,18-26
5. Antonius Maria Zaccaria, prest.
Hos 8,4-7.11-18, Matt 9,32-38
6. Maria Goretti, jomfru og martyr.
Hos 10,1-3.7-8.12, Matt 10,1-7
7. Hos 11,1-4.8-9, Matt 10,7-15
8. Sunniva og hennes ledsagere, martyrer.
Hos 14,2-10, Matt 10,16-23
9. Jes 6,1-8, Matt 10,24-33
(Norske Tidebønner - uke 3)
10. **15. søndag i det alm. kirkeår.**
Am 7,12-15, Ef 1,3-14, Mark 6,7-13
11. Benedikt, abbed. Jes 1,10-17,
Matt 10,34-41
12. Jes 7,1-9, Matt 11,20-24
13. Henrik. Jes 10,5-7.13-16,
Matt 11,25-27
14. Camillus av Lellis, prest. Jes 26,7-9.
12.16-19, Matt 11,28-30
15. Bonaventura, biskop og kirkelærer.
Svithun, biskop. Jes 38,1-6.21-22.
7-8, Matt 12,1-8
16. Jomfru Maria av Karmelberget.
Mi 2,1-5, Matt 12,14-21
(Norske Tidebønner - uke 4)
17. **16. søndag i det alm. kirkeår.**
Jer 23,1-6, Ef 2,13-18, Mar 6,30-34
18. Mi 6,1-4.6-8, Matt 12,38-42
19. Mi 7,14-15.18-20, Matt 12,46-50
20. Thorlakk, biskop, Islands vernehelgen.
Jer 1,1.4-10, Matt 13,1-9
21. Laurentius av Brindisi, prest og kirke-
lærer.
Jes 2,1-3.7-8.12-13, Matt 13,10-17
22. Maria Magdalena. Høys 3,1-4,
Joh 20,1-2.11-18
23. Birgitta, nonne. Jer 7,1-11,
Matt 13,24-30
(Norske Tidebønner - uke 1)
24. **17. søndag i det alm. kirkeår.**
2 Kong 4,42-44, Ef 4,1-5, Joh 6,1-15
25. Jacob, apostel. 2 Kor 4,7-14,
Matt 20,20-28
26. Joakim og Anna, Jomfru Marias
foreldre.
Sir 44,1.10-15, Matt 13,16-17 el.
Jer 14,17-22, Matt 13,26-43
27. Jer 15,10.16-21, Matt 13,44-46
28. Jer 18,1-6, Matt 13,47-53
29. Olsok. Olav, martyr, Norges
vernehelgen.
(Der Olsok feires søndag: Marta)
Olsoktekstene: se 31. juli.
Martatekstene: Jer 26,1-6, Joh 11,19-
27, el. Luk 10,38-42
30. Peter Krysologos, prest og kirkelærer.

- Jer 26,11-16.24, Matt 14,1-12
(Norske Tidebønner - uke 2)
31. Olav. Visd 10,10-14, Jak 1,2.4-12,
Matt 16,24-18
18. søndag i det alm. kirkeår.
2 Mos 16,2-4. 12-15, Ef 4,17.20-24,
Joh 6,24-35

AUGUST

1. Alfonso Maria de Liguori, biskop og
kirkelærer. Jer 28,1-17, Matt 14,13-21
2. Eusebius av Vercelli, biskop.
Jer 30, 1-2.
12-15.18-22, Matt 14,22-36
3. Jer 31,1-7, Matt 15,21-28
4. Johannes Maria Vianny, prest.
Jer 31,31-34, Matt 16,13-23
5. Vigselfest for basilikaen Maria
Maggiore
i Roma. Ap 21,1-5, Luk 11,27-28
6. Herrens forklarelse. Dan 7,9-10.13-14,
2 Pet 1,16-19, Mark 9,2-10
(Norske Tidebønner - uke 3)
7. **19. søndag i det alm. kirkeår.**
1 Kong 19,4-8, Ef 4,30-5,2,
Joh 6,41-51
8. Dominikus, prest. Kirkevigsselfest i
Oslo
Bispedømme. Esek 1,2-5.24-28,
Matt 17,22-27
9. Esek 2,8-3,4, Matt 18,1-5.10.12-14
10. Klara, jomfru. Esek 12,1-12,
Matt 18,21-19,1
12. Esek 16,1-15.60.63 (kortere 16.59-63)
Matt 19,3-12
13. Pontian, pave, og Hippolyt, prest,
martyrer.
Esek 18,1-10.13.30-32, Matt 19,13-15
Vigiliemessen til Jomfru Marias opta-
gelse i himmelen.
1 Krøn 15,3-4.15-16; 16,1-2,
1 Kor 15, 15-57, Luk 11,27-28
(Norske Tidebønner - uke 4)
14. **Marias optagelse i himmelen.**
Ap 11,19; 12,1-6.10, 1 Kor 15,20-26,
Luk 1,39-56.
Der festen feires 15. august:
18. søndag i det alm. kirkeår.
Ordsp 9,1-6, Ef 5,15-20, Joh 6,51-58
15. Jomfru Marias optagelse (om ikke
feiret i går).
Mandag i 20. uke: Esek 24,15-24,
Matt 19,16-22
16. Stefan av Ungarn. Esek 28,1-10,
Matt 19,23-30
17. Esek 34,1-11, Matt 20,1-16
18. Esek 36,23-28, Matt 22,1-4
19. Johannes Eudes, prest. Esek 37,1-14,
Matt 22,34-40
20. Bernhard av Clairvaux, abbed og
kirkelærer. Esek 43,1-7, Matt 23,1-12
(Norsk Tidebønner - uke 1)
21. **21. søndag i det alm. kirkeår.**
Jos 24,1-2.15-18, Ef5,21-32,
Joh 6,60-69
22. Jomfru Marias dronningverdighet.
Jes 9,1-6, Luk 1,26-38
23. Rosa av Lima, jomfru. 2 Tess 2,1-3.
14-17, Matt 23,23-26

**Vi er i
nærheten
når du
trenger oss**

Sentrum 20 79 05
Ullevålsveien 1 - Oslo
Oslo Vest 50 00 30
Harbitzalléen 14
Oslo Øst 67 28 80
Grensesvingen 7
ved Fyrstikkorget

T. S. JACOBSENS
Begravelsesbyråer

24. Bartolomeus, apostel. Ap 21,9-14,
Joh 1,45-51
25. Ludvig av Frankrike. Josef av
Calasanz, prest. 1 Kor 1,1-9,
Matt 24,42-51
26. 1 Kor 1,17-25, Matt 25,1-13
27. Monika, Augustins mor. 1
Kor 1,26-31,
Matt 25,14-30
(Norske Tidebønner - uke 2)
28. **22. søndag i det alm. kirkeår**
5 Mos 4,1-2.6-8, Jak 1,17-18.21-22.27,
Mark 7,1-8.14-15.21-23
29. Johannes Døperens martyrdød.
Jer 1,17-19, Mark 6,17-29
30. 1 Kor 2,10-16, Luk 4,31-37

SEPTEMBER

1. 1 Kor 3,18-23, Luk 5,1-11
2. 2 Kor 4,1-5, Luk 5,33-39
3. Gregor den Store, pave og kirkelærer.
1 Kor 4,6-15, Luk 6,1-5
(Norske Tidebønner - uke 3)
4. **23. søndag i det alm. kirkeår**
Jes 35,4-7, Jak 2,1-5, Matt 16,13-23,
Mark 7,31-37
5. Kirkevigsselfest i Trondheim Stift.
1 Kor 5,1-8, Luk 6,6-11
6. 1 Kor 6,1-11, Luk 6,12-19
7. 1 Kor 7,25-31, Luk 6,20-26
8. Jomfru Marias fødsel. Mi 5,1-4, el.
Rom 8,28-30, Matt 1,1-16.18-23
9. 1 Kor 9,16-19.22-27, Luk 6,39-42
10. 1 Kor 10,14-22, Luk 6,43-49
(Norske Tidebønner - uke 4)
11. **24. søndag i det alm. kirkeår**
Jes 50,4-9, Jak 2,14-18, Mark 8,27-35
12. 1 Kor 11,17-26.33, Luk 7,1-10

Neste nummer utgis 13. september. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Brian McNeil c.r.v.

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

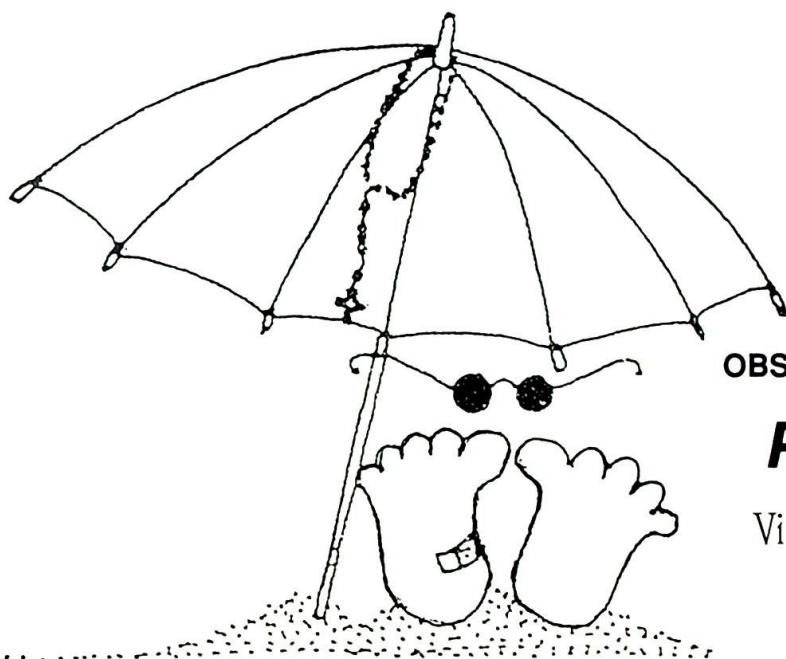
Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

OBS!

OBS!

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48 - Fax: 22 36 02 63

Provianter i tide!

Vi stenger i tiden 11.–30. juli

Bøker skal leses

Musikk høres

Kort sendes

Lys tenes

ÅPNINGSTIDER:

Hverdager 10–17

Lørdag 10–14

Telefon 22 20 72 48

13. Johannes Krysostomus, biskop og kirkelærer. 1 Kor 12,12-14.27-31, Luk 7,11-17
14. Korsets opphøyelse. 4 Mos 21,4-9 el. Fil 2,6-11, Joh 3,13-17
15. Den salige Jomfru Marias smerter. Heb 5,7-9, Joh 19,25-27 el. Luk 2,33-35
16. Kornelius, pave, og Kyprian, biskop, martyrer. 1 Kor 15,12-20, Luk 8,1-3
17. Robert Bellarmin, biskop og kirkelærer. 1 Kor 15,35-37.42-49, Luk 8,4-15 (Norske Tidebønner - uke 1)
18. **25. søndag i det alm. kirkeår.** Visd 2,12.17-20, Jak 3,16-4,3, Mark 9,30-37

Weekend for kateketer, religionslærere og andre interesserte MARIAHOLM, 3.–4. SEPTEMBER 1994

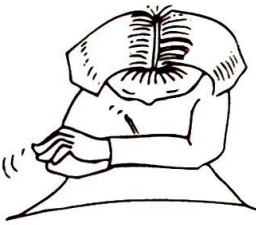
Seminar med utgangspunkt i «Veien videre», bok 6 i den nordiske katekeseserien.

Emner: Troen, sakramentene med henblikk på liturgi, diakoni og katekese, ekteskapets sakrament -

Innleder: p. Michel Beckers

Seminaret egner seg for alle som er interessert i trosformidling for større barn og ungdom. Nærmere opplysninger og påmelding til **Kateketisk Senter**, Tlf. 22 20 72 44 linje 220/225

Blikk
på tiden («

Definitivt!

Der skulle vi ha vøri, Kal! sukket lyrikeren og tømmerhoggeren Hans Børli i sin koje inni storskogen. Og hvor skulle vi ikke alle gjerne vært nå når ferietid og sommerlys lokker og drar til fjells og til fjords og til skogs! Eller til fjerne strender i 'eit varmare land'? Eller til kult- og kultursteder i vårt gamle Europa?

Eller til barndommens rike der sommer og humlesurr var evig, og jordbærene aldri rødere og finere enn ved de gamle stubbene i havnehagen der kuer med dvaske haler, men dype, melankolske øyne gnaget og gumlet og gjødslet. . . Og Bron' tok et kort og heftig sprengritt så det dundret i torven når kleggen ble for nærgående selv for en gammel gamp. Jo, der skulle vi ha vøri - ikke minst fordi menneskene i barndommens sommerrike ville sagt det akkurat slik: "Der skulle vi ha vøri," ville de sagt - og rettet ryggen over riveskaft og grev og tørket svetten på buserullen mens de ventet på dugurds-klokka. Men barndommens rike er som det sunkne Atlantis.

Kanskje da heller dra til det evige Roma og videre til Castel Gandolfo? Hvor paven, kjenner vi ham rett, følger legenes treningsprogram etter benbruddet til punkt og prikke samtidig som han uførtroddent overholder gamle overarbeidsrutiner. Arbeider på nye encyklikaer, ifølge våre kilder, og kanskje fremdeles sliter med takkebrevene for god-bedring-ønskene fra allver-

den? Skriver takkebrev som alle blir oppriktig glad over å få. Og apostoliske brev som noen katolikker blir glad for, mens andre like katolske katolikker blir ulykkelige over både når det gjelder innhold og 'timing'. Som det nyeste med hans absolutte og definitive nei til kvinnelige prester i den katolske kirke.

Undres forresten om han har rukket å sende takkekort til prosjektleder Astrid Berg i Harstad som, ifølge NTB, har sendt bli-frisk-fort-brev til den pavelige rekonvalesent? Med opplysning om at hadde paven bodd i Harstad, ville han hatt krav på ett ukentlig hjemmebesøk av offentlige sykepleiere som også ville informert om sikkerhetstiltak i hjemmet. Men siden paven er langt nede i Roma, tilbyr Astrid Berg paven selv noen tips om enkle hjelpemidler som kan forhindre nye uhell. Og Berg vet hva hun snakker om: Hennes prosjekt har ført til 25 prosent reduksjon i benbrudd blant Harstad-væringene over 65 år.

Om tipsene også kan forhindre arbeidsuhell?

Jo, Roma og Castel Gandolfo ville vært en reise verd! Skjønt, skulle Roma vært årets reisemål, burde turen gått allerede i april-mai. For å treffe sr. Bernadette Mbuy Beya. Riktig gjettet: Hun er fra Afrika - i særdeles grad. "Stunning" var ordet engelske observatører brukte om sr. Bernadette og hennes innlegg under SEDOS-symposiet i Roma, et parallell-arrangement til sarsynoden om Afrika der en rekke afrikanske teologer ganske ubedt kom med råd til sine biskoper. "Førr ei dame", ville det hett et stykke nord for Saltfjellet.

Sr. Bernadette er ursulinerinne fra Zaire, og i Roma opptrådte hun ikke i klosterdrakt, men i sin hjemlige bunad - lang hvit kjole og en fargerik sak på hodet. Hun vakte oppsikt, men buna-

den var bare én av grunnene. Sr. Bernadette er nemlig visepresident for "Ecumenical Association of Third World Theologians" og frittalende teolog. Som bl.a. spurte synodefedrene om de var klar over at "våre kirker, som har ledet an i kampen mot de strukturer som undertrykker de sorte i Sør-Afrika, må være like engasjert i kampen mot alle strukturer som undertrykker kvinner?"

Hennes syn på kvinners plass i kirken bør spres: "Da jeg gikk på klosterskole, ble jeg opplært i gode manerer - som å sitte ytterst og usynlig på stolen og gå på tå for å høres så lite som mulig. Målet var at kvinners nærvær ikke skulle merkes. Men når jeg kom hjem på ferie og oppførte meg slik, protesterte mor: 'Du er hverken slave eller slavedatter, dette er ditt hjem, og når du kommer inn, vil vi gjerne høre at her kommer du.'"

Det hører med til historien at sr. Bernadette, som hadde vært nesten sikker på at hennes ord med adresse til biskopen, "ville prelle av som vann på gåsa", ved synodeslutt forkynte at nå var hun full av håp og glede: "Synoden har tatt avstand fra all diskriminering av kvinner, i samfunnet og på alle nivåer i kirken (-) nå føler jeg at kirken er mitt 'hjem' - slik mor mente - og at jeg ikke er noen slavedatter".

Skulle vært gildt å ha truffet både mor og datter!

Men synoden er forlenget slutt, sr. Bernadette Mbuy Beya er tilbake i Zaire, og "dit skal vi aldri komma, Kal."

Men paven skal til Afrika senere i år, om helsen tillater. Så her er kanskje håp likevel? Så absolutt. For ikke å si: definitivt.

God sommer! *Observatoria*